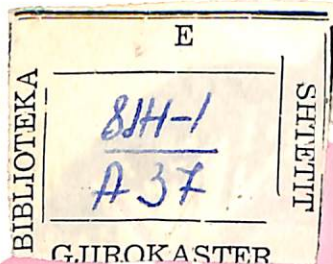

Dritëro
Agolli

**DHJETE
SY**

**VJERSHA
DHE POEMA**

891.1.22-1

JH-1
A37

Biblioteka e Pionierit

DR. TERO
AGOLLI

**Dhjetë
sy**

Vjersha dhe poema

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

33/37

Faint, illegible text or markings at the top of the page.

1.

Viersha

SA I ÇUDITSHËM

Ju, vajza të vogla e djem të vegjël të mbarë,
Me sy ndonjë poet a keni parë?

Me ju poeti shëmbëllen, fëmijë,
Po mund t'i ketë flokët dhe me thinjë

Dhe qejf i ka dhe përrallat dhe rrëfimet,
Çuditet me dëborën dhe blerimet.

Qëndron përpara fletëve të pemës,
I krahason me vargjet e poemës.

Vrapon në breg, ku valë e detit ndal,
Dhe valës, për habi, i thotë mal.

E ndjek me sy kur fluturon një flutur,
Përpjek shuplakat: «Qenka shumë e bukur!»

Dhe niset vrap, si Tani, shpejt ta kapë,
Që mes pëllëmbës krahët pak t'ia hapë.

Ai si ju kudo ka qejf të futet,
Në arat e fabrikat e në butet.

Bile harbon edhe në shesh të lodrave
Dhe hyn në lumë mes për mes kodrave.

Në breg të lumit luan dhe me gurë,
Megjithëse thinja ka dhe është burrë!

Atij, po iu mbush mendja, ngjitet malit
Në këmbë edhe në samar të kalit

Dhe zbret t'i shohë zogjtë në gëmushë
Dhe bën si zogjtë ciu-ciu-ciu me buzë!

Pastaj dhe rrokulliset nëpër bar,
Fap në kurriz, po fap edhe në bark...

Tamam si ju, o çuna, o fëmijë,
Çdo gjë trazon, çdo gjë kërkon ta dijë!

Dhe po t'i thonë: «Mos, se s'është mirë!»
Si ju var buzët dhe i vjen vështirë.

I di fabrikat edhe natën vonë
Dhe vargje shkruan dhe lëviz në dhomë.

Vrapon pas fjalës shumë të vështirë,
E kap si peshk dhe qesh, se i vjen mirë.

Dhe hidhet me një këmbë në parket,
Tamam si ju, «e gjeta!» zë thërret.

I thotë mami: «Fli, po zbardh mëngjesi!»
Ia kthen: «Akoma s'po këndon këndesi.»

Sa i çuditshëm qenka ky poeti,
Tamam si Tani, Lona, Vjollca, Meti...

Tamam, tamam... po vetëm se di shumë
Kur flini ju si zogjtë, nuk bën gjumë...

PËRRALLA E KECËRVE

1.

Xhaxhi Driteroi di përralla të bukura
Për dhelpra, dhi e kunadhe.
Thuajini xhaxhit, moj flutura:
Tregona një përrallë të madhe!
Dhe xhaxhi atherë do lerë
Librin e tij në tryezë,
Përralla në mend do t'i bjerë,
Përralla për kecërit e dhinë e zezë.

2.

Na ishte, ç'na ishte njëherë...
Dëgjoni, që fjalët mos mbeten në erë!
Dëgjoni që fjalët në kokë të hyjnë
Dhe njëra-tjetrën në radhë mos shtyjnë,
Mos shahen e kurrë mos bëjnë shamatë,
Se mendja pastaj i nxjerr jashtë.

Dhe mendja prandaj është mendje,
Se rregull kërkon nga mëngjesi në
mbrëmje...

3.

Pazarit po shkonte ngadalë nëna dhi
Me kecërit e saj lozonjarë.
Po shkonte në librari
T'u blinte dy abetare.
— U rritët,

u bëtë si cjepër! —
U thoshte nëna fëmijëve. —
Dhe duhet ta dini patjetër
Si shkruhet gjuha e dhive!
Dhe gjuha s'mësohet fare
Po s'blemë dy abetare.

4.

Dhe shkuan kecërit dhe dhia
Në rrugën me dy librarira,
Në njërën, që quhej «Shkëndija»,
Radhiteshin libra të mira
Dhe kecërit të dy u çuditën
Dhe brenda u futën e s'pritën.

— Ç'urdhëroni,
moj shoqja dhi? —

Tha shoqja në librari.

— Më jepni dy abetare

Të reja fare.

Se dua t'ua mësoj fëmijëve

Si shkruhet gjuha e dhive.

S'ka hije, moj shoqe, që keci im

Mos dijë shkrim e këndim!

A nuk i shikon se ç'kecër?

Këta nuk janë si dy karkalecër!

Po janë të mençëm dhe aq pastërtorë,

Tamam si dy profesorë!

S'ka fare kuptim

Mos dinë shkrim e këndim!

6.

I bleu abetaret dhia brigjatë

Dhe kecrit kërcenin e bënin shamatë:

— Sa mirë, sa mirë,

Do shkruajmë me brirë!

Do bëjmë një A, do bëjmë një Be.

Ah, lumthi ti, nënë, që kecër na ke!

Ne jemi kecër, ne jemi kecër,

Sa mirë që s'jemi aspak karkalecër!

Ne jemi të zgjuar si dy profesorë,

Me libra në dorë!...

7.

Dhe nisi e ëma t'u mësojë abecenë:

A-në, B-enë, C-enë, D-enë...

Dhe be-be-be dhe me-me-me,

Tani gjer këtu,

pastaj gjer atje...

8.

E ëma detyra të lehta u vuri një ditë

Dhe shkoi të llafosej me dhinë,

Se s'mund të rrinte pa bërë dy fjalë

Me shoqet dhi në mëhallë...

T'u thoshte se kecrit mësonin çdo orë

Dhe mund të dilnin doktorë.

Tani vërtet janë keca,

Po nesër do merren me shkenca!

Ka hije që fisi i dhive

T'u dalë për zot diturive.

9.

Kur erdhi, i gjeti kecrit në gjumë.

— Ah, përtacë,

po kur qenki lodhur kaq shumë?

Ju s'paski mësuar fare!

Ç'i bëtë fletoret me gjithë abetare?

— E be-be-be,

e me-me-me,

I hëngrëm fletoret me gjithë abece,
Tani ne mësuam të bëjmë

«Be-be-be»!

Dhe s'kemi nevojë për abece!

Khaxhi Driteroi di përralla të bukura,
Përralla për dhi e përralla për dre...
Sikur t'i grisni abetaret,

moj flutura,

Do dini të bëni veç be-be-be

e me-me me!

MBESËS DHE MACES

Mace kaq të mençme ti s'ke parë,
Mace kaq të bukur e bishtlarë.
Po të rrish te soba e mërzitur,
Kokën do ta kruajë pas këmbës,
Në pëqi do ulet e, papritur,
Shtruar-shtruar do t'ia marrë këngës:
Mër-mër-mër!

Po t'ia prishësh këngën, moj e mjerë,
Po ta zësh për veshi pa kulturë,
Thonjtë si çengela do t'i nxjerrë
Dhe do hapë vija në lëkurë:
Shoqe, mos ma prish avazin kurrë,
Mër-mër-mër!

ËNDRRA

Vogëlushe,
Ti s'e merr me mend!
Heroinë ë vjershës sime mbete.
Shih sa mirë, kur në fatin tënd
Shtigjeve takohesh me poetë!

Ti braktise male e kasolle,
Gjyshi plak të foli me mërzi,
Lopa laramane e brihollë
Sytë-xham t'i hodhi me çudi,
Cjapi qesharak e tundi mjekrën,
Qeni të lëpiu me mall në prag,
Turtulli me vrap braktisi thekrën,
Fluturoi korijes diku larg.
Dhe të gjeti shtigjeve poeti.
Me një shkop e me një shami bukë.
— Vogëlushe, ku po shkon? — të
pyeti. —
Udhëtojmë bashkë në një rrugë?

Udhës kuvendoj:

— Ti shkon në shkollë?

Mund të bëhesh mjeke e përmendur!

Le ta shpjerë Larëzën brihollë

Gjyshi yt livadheve të dendur!

Zëre se je mjeke, vogëlushe;

Pa dëgjo, një nënë të thërret...

U sëmur çunaku i saj në fushë,

U sëmur e digjet e nuk flet...

Ti ia hap çunakut kraharorë

E të bien sytë e zez atje.

Zemrën miturake merr në dorë

Dhe dëgjon si puls i vogël rreh.

Po mos qesh,

Mos qesh, moj vogëlushe;

Ja, këtu do ngjasë pas kaq vjet...

Ti nga malet zbritë sot në fushë

Dhe sa mirë!

Poqe një poet...

KOMISARI

— Baladë —

Nën një shkëmb murrash të shtrembër,
që mban emrin Gur-Kusar,
Rrugën gjeti gjer në zemër
Plumb i nxehtë, komisar!

Re në krah nën shkrep të vjetër,
Re në krah e s'lojte dot,
Pishë e re qepallëgjelbër
Nga qepalla derdhi lot.

Lot i gjelbër ra në faqet,
Afër shkëmbit Gur-Kusar,
Dhe nën shpatull manushaqet
Ulën kokën, komisar!

Unë rrija pranë teje,
Udhën sillja nëpër mend:
Si u hodhëm në beteja
Shteg më shteg e vend më vend.

35137

Si naganti nuk na ngeci
 Që në Kuç e në Korab,
 Kur na thrriste Shefqet Peçi,
 Komandanti ynë lab.

Kur vraponim ne si retë
 Pranë shkëmbit Gur-Kusar,
 Shtinim shtatë e vritnim tetë
 Për lirinë, komisar!

Unë rrija pranë teje
 Me nagant e me mauzer,
 Nga mërzia, nëpër deje
 S'rridhte gjak, po rridhte vrer.

Ç'do më thoshte nëna plakë,
 Kur të shkoja prapë në fshat?
 «Ju përçolla të dy bashkë,
 Ti më kthehesh fillikat!»

D E S H M O R I

Nëna s'tha të tilla fjalë
Buzë vatrës me pak zjarr,
Vetëm pyeti: «Mos ka dalë
Majë shkëmbit Gur-Kusar,

Që dushmanin ta shikojë
Dhe ta ndjekë shteg më shteg?
S'ma merr mendja të pushojë
Një nagant e një dyfek...»

...Dhe naganti nuk na ngeci
Që në Kuç e Vishegrad;
Ngriti këngë Shefqet Peçi,
Komandanti ynë lab.

Nën një shkëmb murrash të shtrembër,
Që mban emrin Gur-Kusar,
Rrugën gjeti gjer në zemër
Plumb i nxehtë, komisar!

DËSHMORI

Artikulli im s'u shoqërua me foton e tij,
Kërkova në fshatin e lindjes shtëpi më shtëpi,
Po më thanë: «S'doli në foto kurrë,
Se larg fotografive thyente në gurore gurë.

Dhe fotografët s'vajtën në atë vend,
Se kish shumë gurë e shumë shkëmb,
As çeta ku shkoi s'kish fotografë,
Ish luftë e ishim të varfër.

Po kur u vra nën shkëmbin e ndezur zjarr,
U ndodh në çetë një këngëtar
E këndoi tok me ne mbrëmave:
«Lule djemtë e nënave..»

Artikullin tim për dëshmorin Ali
Gazeta e nxori pa fotografi,
Po unë vura këngën që u këndua mbrëmave:
«Lule djemtë e nënave...»

KËNGA PARTIZANE TË RATAH2T

Unë zgjatja qafën time të ligur
Nga xhaketa e grisur ushtarake,
Këndoja me zërin e ngjirur
Në netët partizane mes flake.

E hapej kënga gurëve të egër,
Ku binin shiu, breshri, plumbat,
E hapej kënga në misër e thekër,
Ku kokrra kërkonin pëllumbat.

Na shpinte kënga të ruanim pusitë
Dhe kokën ta mbanim ngritur,
Këtu ishim bashkë: spektatorë e artistë
(Qëllimi më i madh i artit kish mbërritur).

Unë zgjatja qafën time të hollë
Nga xhaketa ushtarake e grisur,
Kjo ish më e madhja shkollë,
Shkollë për kanto betejave nisur.

FSHATARËT E PARTIZANË

1.

Shkuan partizanë fshatarët,
Shkuan me rroba shajaku
Dhe lanë pa mbjellë ugarët
Dhe lanë pa dru oxhakun;

Shkuan të heshtur si buka,
Me gjalma në pushkët e gjata
Dhe pas s'u kthyen nga rruga,
Dhe supet s'ua shtypi dot nata.

2.

Shkuan partizanë fshatarët
Dhe ranë shumë në mal
Dhe mbajtën zi komisarët
Dhe ulën kryet ngadalë...

Ndonjëri që malit s'doli,
 Bukën rriti për malin,
 Grurin për malin mbolli,
 Nisi ngarkuar kalin....

Dhe pati nga ata që ranë
 Në brazdën e ngrohtë në arë
 Dhe brazdën përgjysmë e lanë
 Dhe gjakun përzier me farën.

Dhe mbeti parmenda e ngulur
 Dhe heshtën në plisa qetë,
 Mbi brirët e tyre u ulën
 Yjet e hedhur nga retë...

TANKU

Kur doli ai nga uzina italiane,
Musolini mbajti një fjalim:
«Ti do tregosh lavdinë romane,
Dielli dhe yjtë do kenë për ty adhurim!»

Dhe u nis tanku me vaporë në dete,
Dhe zbriti tanku në Durrës, duke bërtitur
Si Musolini tribunave në qytete,
Me tytën kërcënuese të ngritur.

Dhe fryhej në ekstazën¹⁾ e madhe
I spërkatur nga lavdia musoliniane,
Dhe gërryente asfaltin në sheshe e barin
në livadhe
Dhe ekspozonte kulturën e lartë romane...

Me këtë ekstazë u nis Mezhgoran një ditë,
Duke lënë pas pluhur e tym të egër,

1. gjendje shpirtërore e gëzuar

BALADA E NOTËS

Gjersa dolën shokët e Asim Zenelit nga
shkëmbinjtë
Dhe e hodhën në erë..

Dhe mbeti skeleti i tankut në gurë,
Dhe bari i shkelur prej tij s'u vyshk,
Dielli dhe yjtë s'e adhuruan kurrë,
Toka e veshi me ndryshk...

BALADA E NOTËS

*Raqi Qirinxiut,
mësuesit dëshmor.*

Ai kurrkujt s'i vinte notën dhjetë,
Ish i çuditshëm, ishte dhe i mirë...
Tek shkruante teoremat, thosh me vete:
Matematika — shkencë e vështirë.

Dhe Arkimend e quanin liceistët,
Të dy me Arkimedin ngjanin,
Me rreptësi nga ta kërkonte ligjet:
Nga Arkimedi, deri te Ajnshtajni...

Dhe ballin e shtrëngonte me pëllëmbë
Dhe heshte në katedrën e liceut...
Ndërsa ushtarët ecnin në kalldrëmet
Dhe çizmet shtypnin udhët e atdheut.

Dhe çizmet shtypnin edhe Arkimedë,
E shtypnin dhe e mbanin nën tërkuzë
Me urdhrin e stërgjyshërve të egër,
Lëshuar që dikur në Sirakuzë...

— Romak ka qenë, — thoshte profesori, —
Ai që Arkimedin vrau në rërë;
Ja, si këta... me shenjat e Liktorit,
Ja, si këta, që ecin sërë-sërë...

Dhe rridhnin muaj. Çizmja shkelte dheun,
Dhe villnin hekur pushkë e mitralozë...
Në djall matematikën e liceun...
Atdheu bie erë shkrumb e blozë!

Dhe iku profesori të përcillej
Me nxënësit e tij në shkollë;
Në malet partizane do të ngjitej,
Ku frynte erë e binte shi e llohë...

— Në mal me ju! — bërtitën dhjetra, —
Se s'mund ta linin profesorin vetë...
Ai u ngrit e thirri nga katedra:
— Nga ky provim ju merrni notën
dhjetë!

SHTËPIA E VJETËR NË MOTIN 1944

— *Baladë* —

1.

Shtëpi e vjetër anës udhës,
Shtëpi me pus e me çikrik,
Braktisur viteve të Luftës,
Pa tym në oxhak e në gllanik.

Shtëpi e vjetër ballë erës,
Me mure veshur tërë myshk,
Me hithra mbirë para derës,
Me lloz, me pluhur e me ndryshk.

Kështu të gjeta kur nga mali
Në fund të vjeshtës erdha prapë,
Po nëna s'thirri: — Erdhi djali!
Po nëna s'ish — s'kish tym në oxhak!

Tre djem këtu pat rritur nëna
Me qumësht gjiri, me armé.

Që nga pullazi vinte hëna 3
Dhe zbriste në dyshemë.

Si motra e tyre flokëverdhë
Kalonte muzgun tok me ta
Në mes të odës pa minderë,
Në mes të odës me një tra.

I katërti kam qenë unë,
Ca vjet më i vogël nga të tre,
Nën një çati ne bënim zhurmë
Mes bujë shirash nën rrufe...

2.

Dhe tok nga pragu u larguam
Dhe brodhëm mal e brodhëm shesh.
Tre vjet fishekët na rënduan
Në vezmet ngjeshur brez më brez.

Tre vjet kaluam brigje e hone,
Tre vjet në vapë, llohë e shi;
Trevjet, tre vjet naganti ynë
Qëlloi në dy perandori!

3.

Po mbi vëllezërit shumë plumba
Në gjoks u derdhë e në brez...
Dhe shtigjeve me gurë e humbës
Ata i mbyllën sytë e zez...

I pari ra diku në Skroskë,
I dyti poshtë nën Kulmak,
I treti brenda në Poloskë
Dhe heshti tymi në oxhak...

I treti ra, po unë mbeta
Dhe mbarta plumba nëpër trup,
S'më vrau hordhia me helmeta,
Megjithëse bluza m'u bë shkrumb.

4.

Dhe erdha vatrës t'ia ndez zjarrin,
Që oxhaku prapë të nxjerrë tym,
Që rreth oborrit të korr barin,
Që murit t'i heq ndryshk e myshk...

Që prapë në odën e braktisur
Të hyjë dielli nëpër xham,
Që prapë çatia strehëgrisor,
Të ndalë shira e tufan.

Që prapë të kthehet nëna plakë
 Nga endjet mal më mal e fshat,
 Nga udha e lodhur dhe e gjatë,
 Ku tokë e murrme ish jatak.

Dhe t'i tregoj: nëntori erdhi
 Me pushkë krahut në shtëpi,
 Që gruri arave të zverdhë,
 Ku humbën dy perandori...

BABANË TËND E KISHA SHOK...

Babanë tënd e kisha shok të ngushtë,
Të dy na kish bashkuar tok një yll.
Në prehrin tim nga plagët vdiq në luftë,
Mes pishave të kaltra në një pyll.

Ti s'mund ta ndieje gjëmën aq të rëndë,
Kur erdha me mandatën në shtëpi,
Veç unë e di si mbahesha në këmbë
Në odën me oxhak e tym të zi!

Veç unë e di kur gjyshja jote e shkretë
M'i nguli sytë e vojtur gjer në shpirt,
Dhe nëna, si qiri në këmbë e zbehtë,
Sikur më lutej: — Mos e thuaj, prit!

Po ti atëherë, vallë, ç'mund të thoshe,
Një kalama pa mbushur katër vjet!

I strukur si rabeckë në një qoshe,
M'i hidhje sytë e vegjël në dyfoklë,

Më mbetën ata sy në mend përpjetë,
I mora pas në luftë dhe ndërtim.
Dhe fatin tënd kaq kohë e ndoqa vetë,
O biri fillikat i mikut tim!

Dhe kam kërkuar veç një gjë prej teje:
Mos shkelje kurrë nderin e babait;
Gjersa të rrihte gjaku nëpër deje,
Të mbaheshë si shoku im i mbajt!

Dhe jam i lumtur kur me ty takohem,
Në një pallat të madh ku ndrit një yll.
Një gur, një zog, dy pisha më kujtohen
Dhe ati yt në prehrin tim në pyll...

Kjo luftë e madhe klasash dhe kjo botë;
Kjo ndeshje dhe presion ideologjik
Ta kanë bërë zemrën gur të fortë,
O shëmbëllim i mikut tim fisnik!

Sikur të ndodhte ndryshe, do të vijë
Dhe derën ta shkallmoja me mundim,
Për supesh si i çmendur do të zija
Dhe s'dihet ç'do të bëja në tërbim!...

Babanë tënd e kisha shok të ngushtë,
Në pyll në prehrin tim nga plagët vdiqur
Dhe përsëri kjo ndeshje dhe kjo luftë
Me ty, o biri i tij, na bëri miq!...

MARO PODGOZHANI

1.

Duke udhëtuar nëpër Mokër,
Ç'm'u kujtove Maro Podgozhani!
Jemi shtruar bashkë në një sofër,
Unë dhe xha Meke partizani.

Po xha Mekja vdiq, i ndrittë shpirti,
Vdekjen duke pritur me shakara;
Dhe vështron malluar nga Pleçishti,
Nga dritare e varrit nën dy arra.

Dhe vështron a kanë rrush hardhitë
Dhe dëgjon a zien në zjarr kazani,
Dhe mban veshi a sillen rreth dollitë
Dhe gëzon kur zë zinxhir filxhani...

2.

Maro Podgozhani kish një djalë
Për atë s'përtonte dhe të vdiste...
Ky Bajram Trebinja hapi fjalë,
Djalin fillikat në mal t'ia vriste.

T'ia shkretonte strehën e mjeruar
Dhe pa zjarr ta linte mu në vatër,
Që me shkop të shkonte e munduar
Nëpër botë si lypsare e varfër!

3.

Ç'pate që trazove mendtë e mia,
Maro Podgozhani me kobure!
Më kujtohet kur Bajram Trebinja
Zverdhur dyllë u fsheh nëpër ahure.

Zverdhur dyllë hyri nëpër grazhe,
Kur i dole më nagant në dorë;
«Dil, Bajram Trebinja, qimekashte,
Ta kopsit me kopsa kraharorë!

Ti, Bajram Trebinja, je betuar
Djalim tim ta vrasësh me tre plumba,
Të më lësh kërcure të mjeruar,
Të m'i lësh dhe strehët pa pëllumba!

Dil, Bajram Trebinja, nga ahuret,
Dil, Bajram Trebinja, qimekashte,
Të t'i jap peshqesh të dy koburet,
Një me dhjetë, një me pesë a gjashtë!

O dobiç, që Mokra s'të ka pjellë,
Që lëpin me Ballin dy sahanë,
Mos m'u fut nën grazh, nën bark të pelës,
Hajt tani, ma shpall në sy fermanë!»

4.

Obobo, ç'u lag Bajram Trebinja
Gjer në thonj prej etheve me djersë,
Fshehur nëpër kashtë si mëllinja,
Duke humbur trimëri dhe ertzë!

Obobo, ç'nà që kjo gjëmë e madhe
Për Bajram Trebinjën me mustaqe,
Vjen një ketër bredhi, një kunadhe
Dhe të bën të çjerrësh flokë e faqe!

«Lipsu, xhind, nuk qeshet me kobure,
Lipsu, xhind, dhe shko me vrap te djali!
S'ta trazoj, më djegtë kjo hashure,
S'ta trazoj, më rëntë kokës mali!

Lipsu, xhind, s'kam punë me një femër,
Lipsu, xhind, valofsha si kazani!»
Lutej kapedani dhe në zemër
Gjaku rrihte krahët si fazani.

5.

Maro Podgozhani fryn dy herë
Në dy grykat ngritur si qysqira,
Ky Bajram Trebinja gjunjëprerë
Thoshte: «Maro, shko, të marrtë e mira!»

Dhe u drodh prej Maros si purtekë
Dhe jetoi me turp të zi në Mokër,
Vezmet i ngarkoi me plot fishekë
Frika s'i largohej as në sofër...

Dhe xha Mekja ngriti shumë bejte
Dhe tregoi romuze për Bajramin,
Dhe kujtimet unë i mbaj me vete
Dhe këndoj për Maro Podgozhanin...

6.

Larg nga Podgozhani, në varreza,
Maroja po fle në katër mure,
Sipër saj'e kaltër dridhet dredhëza
Dhe nën kokë rrinë dy kobures:

Duke udhëtuar nëpër Mokër,
Ç'm'u kujtove, Maro Podgozhani,
Jemi shtruar bashkë në një sofër;
Unë dhe xha Meke partizani.

...
...
...
...

...
...
...
...

...
...

BALA, LOPA IME

Qumështi s'i shteri sa u plak,
Qumështi i rridhte si burimi,
E kullotnim brigjesh cak më cak,
Ku harbonte uji dhe blërimi.

Nuk u ngjante lopëve të tjera,
Ecte rëndë-rëndë si një damë,
Kish dy sy të pastër si dy lera,
Kish dy brirë të egër si dy kama.

Ishte kohë lufte, kohë zjarri,
Fshatrave rrëmbehej pasuria,
Digjej arë e grurit dhe hambari,
Digjej streha, bëhej shkumb hardhë...

Kur vraponin fshatit tim gjermanët,
Balën nxora jashtë dhe u nisa:

Çanin erën nga të katër anët
Vërshëllima predhash edhe krisma.

Dhe një plumb e mori nën dy brirët...
Çeli lulëkuqja mu në ballë.
Mali iu fundos mes errësirës,
Mua më spërkati gjak i valë.

Krisën kockat... ra përmbi livadh
Dhe i mbetën hapur sytë e saj
Si dy lera pas një shiu të madh,
Turbulluar nga rreke në maj.

Shkuan ditët... demat kur kalonin
Në atë vend ku Bala ishte vrarë,
Merrnin erë, sytë egëronin
Dhe bërtitnin bashkë si të marrë...

Z J A R R E T

Rreth zjarreve të gjithë ushtarët flenë,
Veç gjumi s'e ka zënë Skënderbenë.

Në tendë pikëlluar mendjen vret,
Kafshon mustaqen dhe me vetë flet:

«Hamza, braktise tokën prindërore
Dhe rrugën e jezitit sonte more!

Lavdi e famë-dojë, ti, Hamza,
Po nderi yt në fund të detit ra!»

2.

Ah, të pagjunit Skënderbe s'i flihet,
Në këmbë natën i mërzhitur ngriflet

Dhe niset i menduar në lëndinë
Me përkrenare, shpatë e pelerinë.

Pas zjarreve ushtarët lodhur flenë,
Veç rojat përshtëndetin Skënderbenë

Te koka shpatat kordhëtarë kanë
Dhe kuajt pranë bar të njomë hanë.

3.

Më tej një kordhëtar rënkon i shtrirë,
Ia lidhin shokët plagët në errësirë.

Te koka shkon i madhi Skënderbe
Dhe dhembje ndien në zemër kur e sheh!

Po kordhëtari ngrihet drejt në këmbë
Dhe dhembjen e shtrëngon, e mbyt me
dhëmbë.

— O biri im, — tha Skënderbeu ngadalë,
E uli dhe e puthi mu në ballë.

4.

Dhe shkoi në tendë e nuk e zuri gjumi,
Dëgjonte si në bar zhurmonte lumi.

Mes natës, nën një hënë të argjendtë,
S'e hiqte kordhëtarin dot nga mendtë!

Dhe ngriti kokën lart e qetë tha:
«Përpara tij je baltë, nip Hamza!»

NË NJË SHTYLLË HEKURI

Kur erdh lejleku në selishte,
S'e gjeti plepin pas hendekut;
Atje ku çerdhen zogu kishte,
Tani qëndronte shtyllë e hekurt.

Dhe vërtit nën re lejleku
Dhe zbriti lumit nëpër shelgje,
Me krahë bar e gjethe preku,
Kërkoi një vend të ngrinte çerdhe.

Po përsëri te shtyllë e lartë
Lejleku ditë për ditë vinte
Dhe merrte bar me sqep të gjatë
Dhe sipër hekurit e ngrinte.

Dhe gjeth pas gjethi, fill pas filli,
Foleja rritej çikë e çikë

Dhe vërshëllenin si bilbili
Mbi shpendin telat elektrikë;

Dhe erdh një ditë kur lejleku
Në çerdhe zogjtë e vet i nxori;
Mbështeste sqepin lart në hekur
Si saldatriçen saldatori...

SKUADRA

Kutinë e konservës
E ndjekin me radhë
Në lagje fëmijët lojtarë.
Skuadër futbollit,
Potere e madhe,
Portierë me gjunjë të vrarë!
Shikoj edhe bëhem çunakopa këpucë,
Me flokë të flakur në erë,
Dhe hidhem pas topit
Në baltë,
Në llucë,
Gënjej centërforë,
Portierë...
Dhe shuku i leckës,
Dhe top i futbollit
Në xhamin e fqinjit...
Gol!
Skuadra shpërndahet në breg të Devollit
Nga frika e fqinjit gogol.

O vitet e parë!
Skuadër futbollit!
Ku jeni, çunakë-lojtarë?
Portieri i rreptë,
Kur shfrynte Devolli,
E di që mbeti i vrarë,
Të tjerët si çerdhe,
Diku e ngritën jetën,
Sportistë s'u bëmë,
Tifoze ne mbetëm!

HARABELI

Dhe shpezët udhëtarë fluturuan
Me shtërg e dallëndyshe — gjithë ç'qenë,
Veç harabeli vendit nuk po luan,
Ai nuk ia beson kurrkujt folenë.

Livadheve të korrur fluturon,
Me sqep në bar çepkat e vërshëllen
Dhe duket se me shokët kuvendon,
Dhe duket se diçka përreth s'e gjen.

Dhe sytë e vegjël hedh përmbi zabel,
Vështron se si mërgohet shpezëria,
Por s'di të thotë zogu-harabel:
«Të çmendur, ju ç'po bëni këtu
pse ikni nga shtëpia?»

NË UDHËTIM

1.

Ja, shtëpi e bardhë
Strehëvarur pret,
Duket sikur mua
«Eja» më thërret.
Po vrapoj pas lumit,
Bukën kam në xhep...
Shumë udhëtarë
Përshtëndes të pjekur
Dhe më të cigaren
Ndez e rrugën marr,
Natën, kur më flihet,
Shtrihem në mullar
Dhe shikoj në gjumë
Nënë, që më flet:
— Mos më ftohesh, djalë!
Nëna po të pret.
Dhe pastaj me dorë
Ballin ma lëmon.
Eh, kjo dorë e shtrenjtë
Dhembjet m'i largon!

2. ...Prapë për udhë nisem,

Shokët prapë i pjek.

Reja si balonë

Ngrihet lart në kep.

Reja si balonë!

Si të hip atje,

Buzëqeshjen timë

Të dërgoj mbi dhe

Posi pika shiu

Ta spërkat në ara

Dhe ta mbjell në brazda

Sikur mbillet fara

3.

Po ku vete unë,

Po ku shkoj kështu?

— Ku të thërresë udha,
Lugjeve diku! —
S'është hera e parë
Që rrugicat marr,
Shumë herë i lodhur
Fjeta në mullar.
Shumë herë qentë
Faqet më lëpinë,
Kur në bar të thatë
Ma panë turinë.
Shumë herë lopët
Ballin më zbuluan,
Te mullari i fshatit
Flokët m'i trazuan.
Dhe pastaj e ndjeva
Shpirtin plot me këngë,
Këngët kishin hyrë
Në xhep e në mëngë...

NJERIU I TOKËS

Këtyre grykave jetova dhe u rrita.
Ngrihej dielli nga malet e binte në det,
I spërkaste hëna shelgjet e borigat,
Ku flinin zogjtë tulitur në fletë.
I bëra miq shpezë e bagëtitë
Dhe në bar i mahnitur u shtriva e të flija
rashë.

U mundova ugareve përditë
Dhe asnjë grusht toka pa e mbjellë me një
filiz s'lashë!

Akoma ç'të flas?
Më ke parë ti, atdhe, se cili kam qenë
Edhe nëse jam lodhur për një çast,
Kokën në prehrin tënd e kam vënë!

VJERSHA E PARË

1.

Kur linda unë ngrinin bejte shumë
Dhe bejtes mbushnin sheshet plot me jetë;
Ato në fshat ngaherë bënë zhurmë,
Siç bënë një radio, apo një gazetë.

Një plaku që jetonte në mëhallë,
Nazim Berat i thoshin me të drejtë,
Se ishte bejtexhi i madh, i rrallë
Dhe fjalën si hanxhar e kish të mprehtë.

Në mbrëmje vija shpesh me bejtexhinë,
Në breg të lumit ulesha menduar,
Se doja ta mësoja mjeshtërinë,
Që ishte aq e dashur, aq e çmuar!

2.

Njëherë më pat thënë duke qeshur:
«Pse s'bën dhe ti ca bejte, more djalë?
Ne kemi Xumen tonë qimeverdhur,
Që vjedh bostan dhe ul kurrizë e dalë!»

Po veç për kurrizdalin s'kisha qejf
Të bëja bejte kot si ca të tjerë.
Për veshëvarurin mulla Istref
Me vargje do ta mbush, që sot defterë!

Atëherë plakut djersa i ra në ballë
Dhe më vështroi me frikë në lëndinë.
«Më duket se të ha kurrizi, djalë,
Do vuash, po ta tallësh perëndinë!»

3.

Një ditë, në mësim të historisë,
M'u shkrep të bëja bejte për mullanë:
«Mulla, ti ia nxjerr fundin revanisë,
Kur ne të tjerët s'kemi se ç'të hamë!»

Po një nga shokët vjershën ma kish parë
Dhe më kallzoi me vrap te kryeplaku,
Pastaj për shpatullash më hoqën zvarrë
Dhe gjunjëve në pluhur rrodhi gjaku...

Gjithë atë ditë s'erdhë dot në vete:
Ja, ky ish honorari¹⁾ im i parë,
Që do të thosh se vjersha s'bëhej lehtë,
Se dhe për shpatullash të hiqnin zvarrë!...

1. shpërblimi

VDIQ NJË VETERAN

Vdiq një veteran i mirë,
Në oborr i hidhte fletët pjergulla,
Qershia lëshonte nga lëkura rrëshirë
Dhe shiu trokiste në tjegulla.

Vdiq një veteran i vjetër,
E morëm vesh tek shtronim bukën
Të gjithë heshtëm
Dhe lamë në heshtje lugën.

Pesë minuta zi para sofrës së shtruar,
Pesë minuta janë një heshtje e pastër.
Ai për bukën na kish treguar
Dikur para sofrës së varfër...

LEJLEKU

Më vjen në mendje një shtëpi,
Nën mal, mbi lumin me lajthi.
Një plep i vjetër ish në breg,
Ku kishte çerdhen një lejlek.

Askush fole në s'e mban mend,
Që kur në plep kish zënë vend.

Po dihet, vec një gjë në fshat:
Që plepi tok me të u zgjat.

Në sup e mori qysh i ri,
E solli gjer në pleqëri.

Sa gjenerata krra-krra-krra
U hodhën plepit krah më krah,

U plakën, lindën, ikën larg,
Po s'e harruan atë prag!

Paçka se shkuan në mërgim,
Sërishmi erdhën fluturim...

Dhe mars për mars dhe mot për mot
I bënë çerdhes një remont.

Remont, remont e zogj e zogj,
Sa herë fleta u përpoq!...

Më vjen në mendje një shtëpi
Me mollë, dardhë dhe avlli.

Dhe s'e harroj dot atë plep,
Ku kishte çerdhen një lejlek.

Stërnip i tij akoma vjen:
Stërnip, ngjatjeta po të them!

Do pleqërojmë ti dhe unë,
Si ne do lindin shumë e shumë...

PATAT E EGRA

Mbi malet me dëborë,
Me mjegull e tufan,
Po fluturojnë patat
Me vargun naimjan.

Patoku shkon përpara
I matur si strateg,
Mes reve gjen një grykë,
Mes majash gjen një shteg.

Dhe tufa si gërshërë
E ndjek dhe i vjen pas,
Me bindje dhe me shpresë,
Drejt detit me tallaz.

E mbushen retë e shpatet
Me britmat: ga-ga-ga!

E rruga zgjatet-zgjatet,
E rruga fund nuk ka!

Nën krahët e palodhur
Kjo tokë e madhe vlon,
Çeliku del nga furrat,
Në digat rrjedh beton.

Zhurmon materniteti,
Thërret njeriu i ri,
Në magjë zihet brumi,
Del tym nga çdo çati...

O viset prindërore,
O malet në karvan,
Me ç'hir lundrojnë patat
Me vargun naimjan!

Pas tyre vjen pranvera
Dhe sythi del në lis,
Kërçelli shpon ugarin
Dhe kokën nxjerr mbi plis.

Dhe malli i poetit
Troket në kraharor,
Nga malet vijnë patat
Me vargun popullor.

Gatuan gizë e hekur,
Azot, superfosfat,
Po shpirti na ka mbetur
I madh e delikat.

Ndaj patat kur kalojnë
Mbi shpatet ga-ga-ga,
Mendimet fluturojnë
Në tufa të mëdha...

KAU I BARDHË

Një ka i bardhë ecën nën muranë
Me madhështinë e punës përmbi shpatull,
I mban dy brirët lart si jataganë,
Nga hundët nxjerr dy shatërvanë avull.

Kalon ugarin ku lërori e mbolli,
Dhe ndalet sheshit tek bleron tërfili.
S'na vajti djersa kot, tërfili doli
Që vjet, pa hyrë ende mirë prilli!

Dhe hije loka hapin madhëri rëndë,
Dhe gjoksi nga del djersa ngjyrë ari.
Dhe qafa që mban zgjedhë e parmendë,
Kur këngë ngrënë plisat dhe ugari.

Dhe unë, i rritur arave me qetë,
I përmalluar brazdave me plisa,

Vështroj si gjuha mbledh kërcej e fletë,
Si ngrihen brirët mbi hendek e driza.

Atëherë s'më durohet dhe papritur
Kaloj ugarin, plisat radhë-radhë,
Dhe faqen e mbështet si çun i mitur
Me barkun madhështor të kaut të bardhë.

Dhe fëmijërinë ndiej si vjen me zhurmë
Mes barit të përtypur pas një zalli,
Dhe kau i bardhë kokën ngre nga unë:
— Ku je, o mik, të paska marrë malli!

ÇERDHET E ZOGJVE NË DIMËR

Ciniku dimër hip mbi pemë
Dhe zogjve krejt ua zhvesh foletë,
Rreth tyre gjethe e fletë s'gjejmë,
Mbi ta shamitë shtrydhin retë.

Dhe ngremë kokën të menduar
Tek shohim çerdhet buzëplasur.
«O zogj, sa djersë ka kulluar,
Sa punë e madhe është dashur!

Një sqep i vogël, majëz pene,
Dy krahë sa një bllok shënimesh,
Shtëpinë e ngrenë lart në pemë,
Pastaj e lënë mes thëllimesh!»

Im bir, i vogël sa një zoçkë,
shikon si pikat degës derdhen
Dhe thotë, duke zgjatur doçkën:
«A s'u vjen keq që lënë çerdhen?»

QENI IM I PLAKUR

Ti u plake, qeni im, u plake!
Sytë i mbyll dhe dergjesh fill vetëm.
Bukuria jote shkoi e vate
Dhe guximi yt tani nuk ndihet.

Ç'sjell ndër mend ashtu, o qen i shtrenjtë,
Ujqërit që ke mundur në përleshje
Netëve kur shqetësonin dhentë,
Netëve në verë dhe në vjeshtë?

Kur në rrugë tufa shkon me zilet,
Angullin e qan sa s'mbahesh dot.
Ti kujton lëndinat dhe korijet,
Ti kujton... e dukesh se derdh lot.

Ti je plakur, qeni im, je plakur,
Po s'të rrihet, ngrihesh edhe del
Dhe ngre kokën, dhe dëgjon tej pragut,
Kur zë leh një konkë në zabel...

L U M I

Lumi shket ngadalë
Rrëzë portës sonë,
Vjen e puth një valë
Barin aq të njomë.

Ç'ujë rrodhi, ç'ujë,
Rrëzë portës sime!
Rrodhi dhe me bujë,
Rrodhi me gjëmime.

Rrodhi buzë fletësh,
Rrodhi në lajthi,
U tha bar i vjetër,
Doli bar i ri...

Vargje plot më mbetën
Buzë atij lumi,

Zalleve u tretën,
Mbuluar nga kumi...

Shpesh më dalin në ëndërr
Tok me fëmininë,
Vijnë erë mendër,
Erë trëndelinë!

PLEQTË E QYTETIT TIM

Dhe ndodhet në qytetin tim të lashtë
Një kafene e vogël nën një rrap.
Atje karriget verës rrinë jashtë
Dhe rrapit mbi karriget degët hap.

Mëngjeseve, pa dalë dielli mirë,
Kur deg e rrapit zë e fërfërin,
Fillojnë e mblidhen, kafe për të pirë,
Të bardhët pleq, që mburr qyteti im.

Dhe ndihet tavolinës ndonjë kollë
Dhe rrokulliset fjala si një gur:
«Ky rrap ka qenë atherë pak më i hollë,
Po ndoshta dhe ka mbetur si dikur!»

Këtej Çerçizi zbriti tatëpjetë
Pas portave të vjetra me qemer,

˘Pastaj në Mashkullorë vrau nja tetë,
Pastaj bimbashi ra në gjak pa nder...»

Dhe përsëri bie heshtja tavolinës
Dhe rrapit plak, më plaku se çdo plak,
Ia merr si këngë malli fërfërimës
Dhe fërfërima zbret nëpër sokak.

Troket në gur një shkop me fund të
ngrënë,
Vërtitet ndonjë fjalë mbi filxhan:
«Ne bashkë me Selamin kemi qenë
Në Qafën e Koçiut, në istikam,

Në tela gunë e murrme shkoi e vate,
E lashë si kujtim atje mbi gjemb;
Kam marrë dhe një plagë asaj nate
Dhe plaga, kur bie shi, akoma dhemb.»

Dhe zë kërcet kurrizi në karrige,
Në tavolinë shuhet një çibuk;
Dhe kulm i kafenesë si kaike
Mes degëve të rrapit humb në muzg.

˘«Kur ra Bajrami thellë Dragobisë,
Ne ishim me Fan Nolin në arrati,

Dhe thirri: «Trim tribun i vegjëlisë»
Dhe lotët i pikuan në pëqi»

Fryn era sipër rrapit, nëpër degët,
Dhe pleqtë ulin kokat mbi një bllok,
Dhe duken të menduar si strategët,
Me supe të bashkuar shok me shok:

«Këto i kam shënuar atë ditë
Në batalionin tonë partizan,
Asim Zeneli tankut i zu pritë
Dhe mbeti i pamort në Mezhgoran!

Këtu me Muço Matohitin dolëm
Fotografi me malet mbi Përmet.
Eh, vitet si burimi rrodhën, rrodhën,
Po Muçoja me mua prapë flet...»

Dhe rrapit krahët ul mbi tavolinë,
Dëgjon se ç'thonë pleqtë e kokën tund,
Dhe fjalët dalngadalë si fërfërimë
I merr e nëpër degët i përkund.

Ai qëndron i gjelbër dhe i heshtur,
Mban vesh çdo kuvendim e çdo rrëfim;
Dhe monument i madh ka për të mbetur
Për nder të pleqve të qytetit tim...!

NË SHTËPI TË VJETËR

Nuk del më gjyshja në dritare
Me macen mua të më presë...
Nën një selvi, diku në varre,
Ajo pò prehet, pastë ndjesë!
Sa të panjohur shoh te porta!
Të vegjël me xhaketa çjerrë:
Kush mban domate nëpër shporta,
Kush lot me gurë-bën poterë...
Kush hap një libër, një fletore,
Kush zgjidh probleme gjeometrike,
Kush bën me lule një kurorë,
Kush pret një cingël me një thikë.
Unë, o fëmijë, prindërit tuaj
I njoh, se bashkë qeshëm, qamë,
I njoh, se bashkë lidhëm duaj,
I njoh, se bashkë malit vamë.
Pse të habitur më vështroni?
E dini?
Linda, ja, këtu,
Te kjo shtëpi, ku ju qëndroni,

Te ky ahur, te këta dru...
Njëzet e tetë vjet më parë
U ndie një zë nëpër mëhallë
Nga një fëmijë i vockël fare,
Fytyrëkuq e flokërrallë.
Ja, ky fëmijë kam qenë unë
Një çerek shekulli të shkuar,
Që thirra, qava, bëra zhurmë
Te kjo shtëpi hardhimbular.
Nga strehët shumë pika ranë...
U ngrita,
dola nga kjo portë
Dhe brodha vendin anembanë,
Dhe udhën mora nëpër botë...

VALLE LABËRISHTE

*Dhe vallja jonë di të ziejë
Në dasmë e në betejë...*

Sot nuk jam poet e gazetar,
As druvar i zymtë në ahishte,
Jam qejfli i krisur kërcimtar,
Kërcimtar i valles labërishte.

Thonë se Selam Musai me shokë,
Para sulmit mbi telat me gjemba,
Gunën zhveshi dhe bëri me kokë:
— Djema hop! —

e djemat:

hop, në këmbë!

Pa ia morën valles labërishte,
Pa ia hodhën valles si furtuna,
Vala e valles zjeu në Drashovicë,
Vala telat ç'i mbuloi me guna...

Hej, ti valle labërishte, valle!
 Cili lab s'u ndez si prush prej teje?
 Ti je hequr dhe në çaste dasme,
 Ti je hequr dhe në çast beteje...

M I K P R I T J A

Nuk mund të rri pa trokitur këtu,
Jashtë bie shi, jashë bie llohë,
Ujërat e udhës më vijnë në gju,
Nuk mund të rri pa trokitur këtu.

Ndoshta zgjuar nuk është asnjëri,
Portat me lloz, dritaret me reze,
Jashtë bie llohë, jashtë bie shi,
Qielli rëndon mbi çati.

Nuk mund të rri pa trokitur këtu.
Hapet një portë, kërcet një dritare:
— Bujrëm, se nata në udhë të zu,
Bujrëm, se zjarri ka dru!

Hyj e them me vete ngadalë:
S'na qenka mikpritja moderne?

FRASHERIT

Në daç haj ta quajmë patriarkale
Dhe natën ta gdhijmë në gjerdhe!

Flaka e verdhë, thëngjilli i kuq,
Rrobat në zjarr më avullojnë.
Nata largohet si zarbo gërmuq,
Flaka e verdhë, thëngjilli i kuq...

FRASHËRIT

O Frashër, po të përshëndes,
Përballë shpatësh të vithisur,
Ku skuqen majat çdo mëngjes
Nga dielli i kuq i porsalindur.

I përshëndes përrenjtë e tu,
Shkëmbinjtë e plasur nga tërmeti,
E përshëndes çdo gjë këtu,
Ku lindi ylli dhe poeti.

E përshëndes një gur, një kënd,
Ku tjerr e dredh argjend burimi,
Ku i menduar prehrit tënd
U çlodh dhe ujë piu Naimi.

II.

Fabula

W. G.

11

folio 1

Bile shakara bënte dhe ahengje
Me urtësi, me lepe e me peqe!

Po erdhi dita dhe kërciti dhëmbët
Dhe vuri dhentë me tërbim nën këmbët.

Përtokë gjysmën e kopesë shtriu,
Si ujkit e xhindosur ulëriu!

Nga kjo prej kohësh një proverb rron:
Zakonë e vjetër ujku s'e harron...

DHIA DHE MAÇOKU

Maçoku në gosti e thirri dhinë,
I vuri mish e peshk e zogj në sofër,
Ia hapi zemrën, derdhi dashurinë,
E priti me respekt të madh si motër.

Po dhia s'hëngri, s'vuri gjë në gojë
Për të kjo darkë ishte shumë e varfër,
Dhe duke ikur, tha: «Maçoku të na rrojë,
Po ky kurnac kurseu të nxirrte lakër!»

Poeti nga kjo prrallëz do rrëfejë
Në dymbëdhjetë rreshta me pak fjalë:
Të gjitha gjërat rreth e rrotull teje
Nuk maten dot me shijen personale...

MAÇOKU DHE MINJTË E VEGJËL

Minjtë e vegjël të mahnitur mbetën,
Kur e panë maçin laraman.
Plot fisnikëri qëndronte vetëm,
Zemërbardhë, i dashur, babaxhan.

— Ah, ta dish, moj mami, ç'kemi parë!
Gjetëm më në fund një gjysh, një mik!
Ishte aq i pastër, aq i larë,
Qeshte nën mustaqe si fisnik! —

Mami zgjati kokën pak në vrimë
Dhe u drodh prej syve të mëdhenj.
— Ah, këta naivë gjë nuk dinë,
Budallenjtë e nënës, budallenj!

Ky bandill i qeshur me mustaqe,
Ky shpirtbardhë i heshtur e fisnik
S'bën me sojin tonë kurrë paqe,
S'bëhet kurrë gjysh, vëlla e mik!

BRESHKA DHE NALLBANI

E dini se meraku breshkën
E digjte si shkëndija eshkën,

Se desh të bëhej sa një kalë
Me fre, me yzengji, me shalë!

Kish qejf të mbathej me potkonj,
Megjithëse kishte shumë thonj.

Ndaj, sapo doli nga kallami,
Shkoi shtruar-shtruar te nallbani.

Dhe ngriti këmbën dhe i tha:
—Më fut një gozhdë, o usta! —

Dhe që atëherë doli fjala
Me bukuritë e saj të rralla,

Që ju në mend të gjithë e mbani:
«Mos shko si breshka te nallbani!»

MULLIXHIU DHE PULA

Një mullixhi në jaz kish ujë pak
Dhe ishte bërë vrer edhe farmak.

Nga dera doli me inat e bujë
Dhe pa një pulë që po pinte ujë.

Për gryke e përfshiu i nxehur shumë:
— Tani ta ndreq, — i tha, — samarin unë!

E di pse kam pak ujë në mulli,
Në jazin tim ti, zullumqare, pi!

Dhe kokën ia këputi
Dhe shpejt në thes e futi...

Ai që mullixhiut të drejtë i jep,
Kur puna nuk i ecën, gjen sebeb!

DHELPA DHE DEVEJA

Deveja tok me dhelprën na u nisën
Në një udhëtim të largët shumë,
Po në një grykë mali kur arritën,
U kishte dalë shtigjeve një lumë.

Deveja futi këmbët posi hunjë
Dhe tha, duke provuar thellësinë:
— Ky lumë nuk na shkon as gjer në gjunjë,
Ndaj hajde, motër, ç'pret atje në brinjë?

Po dhelpra e mërzhitur e shikonte
Devenë brenda lumit shumë ftohtë
Dhe larg në breg me hidhërim mendonte:
— Nuk janë gjunjët tanë të njëllojtë!

AKREPI DHE BRETKOSA

KATER VETA

Akrepi kishte mbetur te një lumë
Dhe s'hidhej dot matanë bregut tjetër,
Takoi bretkosën dhe iu lut, aq shumë
Që ta ndihmonte udhëtare e vjetër.

— Ti rri në shpinën time, — tha
bretkosa, —

Po veç mos më picko me thumbin tënd
kurrizë!

— A, mos më thuaj, se tani vendosa
Ta mbaj përpjetë thumbin si një drizë.

Po kur kaluan lumin e tërbuar,
Akrepi e thumboi bretkosën tonë.
— Ç'më bëre? — tha bretkosa e helmuar,
Akrepi u përgjigj: «E respektoj zakonë!»

KATËR VETA

E ndiqte mamin çuni si oqiçi,
E ndiqte Larën hap pas hapi viçi.

Të katër ecnin bregut mengadalë
Dhe sipas qejfit thoshin ndonjë fjalë.

— Ky viçi, mami, pse ka katër këmbë
Dhe nuk ka krahë, gishta dhe pëllëmbë?

— Se është viç, — tha mami, — ndaj s'ka
duar.

Se duart dalin po të kesh punuar.

— Ky çuni, mami, pse dy këmbë paska,
Tamam si harabeli dhe laraska?

Dhe si qëndron veç me dy këmbë rrugës,
A s'e rrëzon kur ngrihet er' e jugës?

Po kokën si e mban çdo çast përpjetë,
A nuk i lodhet fare kjo e shkretë?

— Kështu e kanë njerëzit, zemra ime,
Ne bashkë rrojmë e kemi ca ndryshime...

I tha mamaja vçit kureshtar,
Duke përtypur gjethe edhe bar.

— Kështu e kanë vçit, — thoshte çuni
Dhe ecnin tok të katër pas një lumi.

E DREJTA DHE E SHTREMBRA

Një pishë e shtrembër në përrua
I tha një pishë krahëgjatë:

— Sa keq, moj motër, më vjen mua,
Je kaq e bukur, kaq shtatlartë!

— Pse të ardhka keq ty, moj e shkretë?

— Po ja, kur shkrep në qiell rrufe,
Kur sipër malesh fryhen retë,
E para digjesh ti mbi dhe.

Se shtati yt del mbi të tjerët
Dhe do të digjesh vonë a herët!

Po pish' e gjatë i foli ftohtë
Dhe rrudhi ballë e vrenjti vetull:

— E unë s'rroj si ti në botë,
E' fshehur pas dikujt nën sqetull!

Kjo fabul ka një të vërtetë:
Me frikë s'ke ç'të rrosh në jetë!

Një farë kungulli u lodh nga qarkullimi,
Nga qarkullimi bujqësor që dihet.
— Më hipën dhe mërzia dhe trishtimi,
Tensioni im po shtohet e po ngrihet!

Nuk qarkulloj, do rri veç në një arë,
Të qarkullojnë pjepri dhe shalqini! —
Dhe mbeti pesë vjet në vend kjo farë,
Pas gardhit, pranë një burimi.

Filluan kungujt vit për vit të dalin
Të vegjël sa një kumbull e domate...
Burimi që ia dinte mirë hallin,
I tha: «Po s'qarkullove, vajte!
Do bëhesh farë e keqe dhe bastarde!»

LUANI DHE MIU

Dhe kafshët, sa e panë luanin, ikën,
Se gjer në palcë u futi datën, frikën.

Veç miu i vogël fare nuk tronditej,
Me sy i ndiqte kafshët dhe çuditej:

— Çuditem si po ndodh, o miq, kjo punë,
Të trembesh nga një zdap i madh kaq
shumë!

Të ishte ndonjë mace, epo mirë,
Po nga një buf si ky të rrish gjakngrirë?

Nga kjo ka mbetur një proverbë e hershme:
Për miun vetëm macja është e tmerrshme!

KOPRRACI

Kur shkante këmbëzbathur një koprrac,
Një gozhdë shkeli dhe u bë me gjak.

Po, duke ecur rrugës çalë-çalë,
Me vete thosh: «Shyqyr që s'kam sandale,

Se do t'i kisha shpuar
Me gozhdën e mallkuar!»

G O M A R I

Dikur, s'e di sa vjet më parë,
Martohej biri i një mbreti,
Në dasmë thirri dhe gomarë,
Ku gumëzhinte zijaleti.

— I gjori unë, i mjeri unë! —
Filloi gomari të bërtasë.

— Ty nder të bëjnë, more lumë! —
Nga kopshti dhia zu t'i flasë.

— S'jam kërcimtar e muzikant,
Moj korba dhi!.. Medet, o kujë!..
Më ftojnë mua sot në dasmë
Që tërë natën të mbaj ujë!

NJË PËRRALLËZ E VOGËL

Nga qielli u këput një yll e ra
Në mes të detit, tej në errësinë.
— Vëllezërit e përzunë, — gjyshja tha, —
Se s'ish për ta vëlla e shok i mirë.

DY VËLLEZËR DHE UJKU

Na ishte seç na ishte, more njerëz,
Kullotnin shtatë dele dy vëllezër.

Një natë ranë ujqit në të shtata,
Rrëmbyen dy dhe ikën me të katra.

Vëllezërit, kur pikasën, thirrën qentë,
I ndoqën ujqit dhe shpëtuan dhentë.

Nga qejfi që shpëtuan bagëtitë,
I ftuan në gosti të gjithë miqtë,

Dhe pinë shtruar gjersa iku nata,
Dhe hëngrën jo dy dele, po të shtata!

TANI THE LAST

Na nio tani by breadi tahi na
Hana tahi na tahi
Maha Kiara hana tahi
Maha tahi tahi na

III.

Na nio tani by breadi tahi na
Hana tahi na tahi
Maha Kiara hana tahi
Maha tahi tahi na
Dian tahi na tahi tahi
Vio tahi na tahi tahi
Dian tahi na tahi tahi

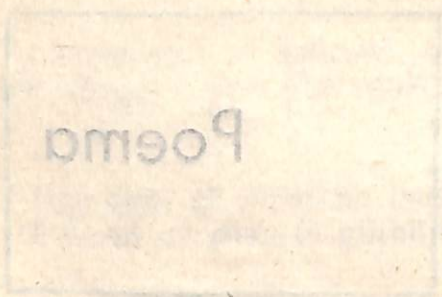
Poema

Se na tahi tahi tahi tahi
Dian tahi na tahi tahi

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 311

PHYSICS 311

TANI DHE LARANI

1.

Në një fshat ku bredh mbi male
Hëna natën si oqiç,
Mama Klara lindi djalë,
Mama Lara polli viç.

Çdo mama e mburr të birë
Dhe nga gazi s'mbahet dot;
Mama Lara qesh me brirë
Mama Klara qesh me lot.

Djali emrin e ka Tani,
Viçi emrin thjesht Laran.
Edhe Tani dhe Larani
S'blejnë qumësht në dyqan;

Se mamatë kanë gjinjtë,
Dy burime pa shterim;

Gjinjtë rrjedhin në turinjtë,
Kur i thithin me përtim.

Miturakët hapin gojën
Dhe secili vetëm pi;
Dhe një lloj e kanë bojën
Të dy qumështet në gji.

Vecse njërin e bën Lara,
Kurse tjetrin teta Klara!

2!

Sa çudira ka kjo jetë!
Moshatarë djalë e viç,
Viçi bredh me vrap si qetë,
Djali s'lot nga djepi hiç!

Viçi lind e drejt në këmbë
Te një dardhë, te një plep,
Djali lind pa fjalë e dhëmbë
Dhe pelena ka në djep.

Sa çudira ka kjo botë,
Një Laran dhe tjetri Tan!
Njërin qimja e mban ngrohtë,
Tjetri s'ngrohet pa jorgan!

Sepse njërin e lind Klara,
Kurse tjetrin e pjell Lara.

Lari shkon në djep çdo ditë
 Dhe nxjerr gjuhën e përqesh:
 — Je i vockël sa një mizë
 Dhe nga bota nuk merr vesh.

Ka kaq dit' që kemi lerë,
 Ti s'lëviz nga djepi hiç;
 Unë u ngrita menjëherë,
 Unë u ngrita, se jam viç!

S'ma kalon në qumësht mua!
 Ti me zor pi një filxhan,
 Kurse unë, po të dua,
 Mund të pi dhe një kazan.

Vetëm sot s'kam pirë shumë,
 Një kusi edhe një tas!
 Mama Lara tha se unë
 Krejt oreksin po humbas!

E mbaroj sa t'i vë hundën
 Atë qumësht që pi ti;
 Ti nuk fle po nuk të tundën,
 Unë fle, se s'jam njeri,

Sepse unë jam i Larës,
 Kurse ti i teta Klarës!

4.

Mama Klara ngre të birë
Dhe në gji me këngë e mban:
— Shih Larani sa ka pirë,
Ndoshta, ndoshta një kazan!

O Laran, mor laraman,
Lëri Tanit një filxhan!
Shko i thuaj mama Larës:
Jepi qumësht teta Klarës!

Ah, o viç, që kokën kruan
Te një dardhë, te një plep,
Disa vite po kaluan
Do ta shohësh ç'bën ky djep!

Nga ky djep prej coprash pishe,
Ku hap sytë ky njeri
Pak më i gjatë se një shishe,
Ti ç'do dalë nuk e di!

Nga ky djep do dalë burri,
Që do ngrerë gjer në re
Pirgje muresh gur pas guri,
Diga plot betonarme.

Do të tundë mal e kodër
Edhe tokë e oqean;
Për atë do jesh si lodër
Ti, i bukuri Laran!

Po atherë do jesh plakur
Nëpër brazda plis më plis,
Do përtosh të hash një lakër,
Të ngresh bishtin në kurriz.

Ballin tënd do ta lëmojë:
«Eh, u plake, o qyqar,
Ti je ka e s'flet me gojë,
Po shko çlodhu pak në bar!»

Ah, o viç, që kokën kruan
Te një dardhë, te një plep,
Disa vite po kaluan,
Do ta shohësh ç'bën ky djep!

Nga ky djep i lashtë, i hijshëm
Del një div i plotfuqishëm!

BALADË E RE PËR KOMISARIN

1.

Në grurë kish rënë drapri,
Ish tharë bari ndër varre,
Pëlciste për ujë gjarpri
Dhe binin mullarëve zjarre.
Opingat komisarin e vritnin
Lëndinave të bëra eshkë,
Katër vrasës në hendek pritnin
Me katër dyfekë.
I vetëm ecte komisari
Me rrodhe mbushur çorapet,
Kërciste nën opinga bari
I bërë shkëmb prej vapet.
Ç'mendonte ashtu ai vallë,
Kur ngjitej në çorape rrodhja?
Mendimet ia rrudhnin ballë,
Apo ia rrudhte lodhja?
I vetëm shkonte në fushë,
I digjte këmba në çorape,

T'u merrnin maleve shpatullat.

O kohë e komisarëve,

Mua poetin rrëmbemë

Dhe pranë luftëtarëve

Me negantë në dorë shpjemë!

O kohë e komisarëve,

mos më lërë

Të ndryshkem në mendime,

Më merr, më hidh në zheg e në erë

Të viteve plot gjëmime!

3.

Dielli ish ndalur mbi grurë,

Komisarit i hahej një pjeshkë,

Komisarit i pihej ujë,

Se dheu ish bërë eshkë.

Lodhja i binte këmbëve,

Kur tytat e katër dyfeqeve

Dolën që prapa gjembave,

Që prapa katër hendeqeve,

Dhe katër shkëndija barutin ndezën,

Dhe katër plumba gëzhojat braktisën.

E shpuan vapën mbi Urën e Zezë,

Në gjoks komisarin goditën.

Dhe ra komisari në fushën me grurë,

U shtypën nën të kallinjtë,

U trembën turtujt,

u fshehën në gurë.

Tek nxinin shkëmbinjtë,

Ra komisari e shtrëngoi në duar

(Sikur të mbahej për hekura)
Katër kallinj të rënduar
Nga kokrrat e pjekura,
E mbeti shtrirë mes grurit në arë.
Dielli u nda në njëqind copë
E të njëqinda ranë mbi komisarë,
Ranë në sy e në kokë.
Unë atëherë nuk isha në fushë
Dhe s'dija të thurja poema,
Po mund t'ia shtrydhja komisarit në buzë
Pjeshkën e rënë nga pema,
Po mund t'i gjeja ujë në lumë,
Dhembjen t'ia bëja të lehtë,
Po mund ta vija hasmin në gjumë
Me plumbin e nxehtë.
Unë atëherë s'e njihja metrikën,
Po plumbin dija ta nisja,
Njihja dyfekun,
njihja mashinkën.
Dija të vdisja.
Ne nga poetët e tjerë ndryshojmë...
Ndodhka kështu në jetë:
Më parë mësuam me plumb të qëllojmë,
Pastaj u bëmë poetë!

4.

I pihet ujë komisarit,
Po toka është eshkë.
Sillni nga kopshti komisarit,

Të lagë buzën, një pjeshkë!
Kush etjen në verë s'ka provuar,
Kur prapa dëllinjash pret vdekjen,
Ende asgjë s'ka mësuar
Për etjen...

...Sillni komisarit nga pjeshkët e kuqërreme
Me lëng të verdhë

të mbushura.
Zvarriset vrasësi
si vemje

Me sy të skuqura,
Zvarriset vrasësi, lajmin t'i japë
Bazit të Canit në Zall të Herrit,
Zvarriset nëpër vapë,
Dyllë prej vrerit...

Zvarriset
e dridhet nga dridhmat,

Mos dalë prapë komisari
Me gjoks të përgjakur në drithrat,
Me flokë të djegur nga zjarri
E kokën mbi grurë të ngrerë;
Ngadalë ta çapitë përruan,
Nagantin nga brezi të nxjerrë:
«E sheh?

Ne prapë u takuam!»

5.

E lanë fshatarët dhallën pa ngrënë
Në kupat e drunjta,
E lanë fshatarët gjizën pa ngrënë

Unë, poeti, do të doja të vdisja
Si ti:
 i madh,
 i nderuar.

6.

Atëherë Bazi i Canit pinte raki në vatër
E nxirrte tym duhani nga hundët.
Hynë vrasësit të katër,
Që kishin zënë të katër udhët,
Hynë me kokë ulur në odën
E shtruar me poste e minderë.
Bazi i Canit lëvizte mbi supe kokën
E pinte raki të zier dy herë.
— Aferim, kopukët e Bazit,
Bazi nishane do t'ju japë,
Bëni haber të bien gazet,
Mileti vallen ta hapë!
Aferim, kopukët e Bazit,
E zutë komisarë,
Si turtullin në fushë pas jazit,
Si turtullin në arë.
Shumë pas tij kam bredhur,
Korijeve herët kam gjuar,
Djersë shtigjesh kam derdhur,
Kalin dori kam munduar,
Ku është komunisti i parë
Vrimat t'ia shoh në ballë?
Bazi nishane do t'ju japë
Dhe katër kuaj me shalë...

7.

E Bazi i Canit u ngrit në këmbë,
E hipi kalin, i pirë,
Me sy që shikonin shtrembër,
Ta shihte komisarin të shtrirë.
Të katër vrasësit shaluan katër kuaj
E shkuan të gjenin komisarë.
Thërrmoheshin kallinjtë nën potkua,
Trembeshin turtujt në arë.
Çmendej nën driza gjinkalla,
Në grurë kish rënë drapri,
Shkëmbinjtë ishin të valë,
Pëlçiste për ujë gjarpri.
Vraponin pesë kuaj azganë
Të shpejtë si sharje horri.
Sa kallinj nën potkua ranë
E sa byk era mori!
Kuajt ndalën në arën me kallinj rënduar.
— C'e bëtë komunistin e prapë?
U tha Bazi i Canit vrasësve shaluar
Në shalën mbuluar me napë.
Hej, Baz i Canit, komisari s'është turtull,
Atë s'do ta shohësh të shtrirë kurrë
Me syrin tënd të turbullt!
Të katër vrasësit me fytyrë të nxirë
Memecë mbetën te hendeku
Si katër tyta, të ngrirë,
Si katër tyta dyfeku...
E Bazi i Canit atëherë dha urdhër

Të digjeshin gruri e bari
E vrasësit të zinin të katër udhët,
Se gjallë na ish komisari.

8.

E flaka kallinjtë rrëmbeu,
E mali i Dajtit pa zjarret,
Me kokrra të djegura gruri u mbush dheu
Dhe hiri e mbuloi gjakun e komisarit.
Hej, Bazi i Canit, ku shkoi komunisti?
Ndoshta fluturoi përtej arave,
Ndoshta nga hiri i tij u përtëri si feniksi,
Ndoshta për komunizmin u flet fshatarëve.
Hej, Bazi i Canit, s'i njeh komisarët,
Plumbi godet në ta e kthehet i shuar.
Hej, Bazi i Canit, Cani i marrë,
Të tilla legjenda kurrë s'të kanë treguar!
Hej, Bazi i Canit, u ngrit komisari,
U ngrit me grurin tjetër
Dhe krahët e rëndë s'ia dogji zjarri,
S'ia dogji baruti i egër;
Ai shtrëngon me duar kallinjtë,
Kallinjtë përdhe s'e rrëzojnë,
Po gjithë së bashku, me shtat të florinjtë,
Përkulen e — «mbahu!» — i thonë.
Qëndron mes tyre e rritet mes tyre
Figura e tij, si mal,
E kokrrës ia jep të tijën ngjyrë
E kokrra të sajën ia fal.

POEMA E UDHËS

I

Nën mal, në fshat më rrodhi fëmijëria,
Në kohëra të vështira dhe me mjegull...
... E sjell në mend, kur zgjatej te avllia,
Dhe oborrin zinte tejte një pjergull;
E sjell në mend dhe pusin shekullor,
Çikrikun me litarët e tij të vjetër,
Kapakun që e hapnim ne me zor,
Të mykur e të plasur krejt nga vjetët;
E sjell në mend çatinë e shtëpisë,
Kur hipte ati im dhe pikat zinte,
I sjell në mend direktët e çatisë
Që thyheshin, kur borë shumë binte;
E sjell në mend Baloshin, qenin tim,
Kur duart më lëpinte dhe më hidhej;
Po bukën ne e nxirrnim me mundim,
Ndaj i pangopur herë-herë lidhej;
E sjell në mend babanë, kur, i lodhur
Nga puna, vinte vonë në të errur,

Opingat nxirrte vrenjtur dhe, pa folur,
Në vatër shtrinte këmbët për t'i terur;
E sjell në mend kur grindej si i marrë,
Me nënën për «fasulet e paziera»,
Për «rrobat që akoma s'i kish larë»,
Për «bukën e papjekur»
E të tjera...
Nevrik ish ati im, nevrrik i madh,
Me skamjen mbin dhe grindja në shtëpi,
Ashtu siç mbijnë gjembat në livadh,
Kur moti është i thatë e s'bie shi.

II.

...Dhe mua asnjëri s'më përkëdheli,
Veç nëna herë-herë me mundim
Më ndiqte edhe lozte te zabeli,
Kur dru kërkonte vonë në perëndim.
Babai nuk kishte nge të humbte kohën
Me mua, duke bredhur cak më cak...
Nga puna, kur kthehej, ulte kokën
Dhe zhytej në mendime në oxhak.
Me qerrka nuk më kolovitën kurrë,
Dhe rruzuj nuk më blenë në pazar,
Mes pluhurit kam lojtur nëpër gurë,
Livadheve kam lojtur nëpër bar.
Më vjen në mend, kur plakat në mëhallë
I qaheshin tim eti veç për mua,
Se si u theva xhamat dhe vërdallë
I sillja lopët brenda në katua;

I sjell në mend dhe shokët një nga një,
Kur bridhnim me kopetë këmbëzbathur,
Kur loznim dhe kur çirrnim për hiçgjë
Fytyrat njëri-tjetrin duke kapur;
Më vjen në mend kur ulesha në plisa,
Nga këmba nxirrja gjambat me gjilpërë;
Sikur të gjithë gjambat po t'i mblidhja,
Do bëja një vandak, besoj, të tërë...

III.

Nevojën e kam ndier që kur isha
I vogël sa një zoçkë — mituri,
Që kur nga dera çapëzat i nisa,
Që kur në këmbë shkova gjer në avlli,
Që kur më dolën dhëmbët qumështorë
Mësova ç'do të thotë fjala «bukë».
Që atëherë e kuptova sa i gjerë
Do ish ai që lypte në atë udhë...
...Dhe rridhte fëmini e turbulluar,
Dhe dukej se nuk ishte fëmini,
Po ish diçka më e ashpër dhe më e vuar,
Po ish diçka që quhej pjekuri...
Me krismën e dyfeqeve në male,
Me ngritjen e raketës në errësirë,
Me vrull e himnit «Internacionale»
I thashë fëminisë lamtumirë.
Filloi rinia ime e furishme
Si lava e valuar ndër vullkane,
Filloi rinia ime e furishme,
Filloi ajo në rrugën partizane.

IV.

...Në rrugë dola,
 Nata derdhte shkrumb,
 Dërgonte erë me tufan Morava
 Dhe gjurmë s'kish dhe tokë s'kish gjëkund.
 Veç borë, natë, erë në Dumbravë.
 Unë popullin e pashë:
 Zgjodhi udhën
 Që lart në mal mes grykave të çon,
 Unë pashë kur të rinjtë u sulën
 Dhe udhën morën që në gërxh dredhon.
 ...Mes netëve vrapoj në rrugën time.
 Në këmbë bora krrak e krruk kërcet,
 Nga era e dimrit ndihen fishkëllime,
 Lëpin borigat era në kiamet.

V.

...Dhe ja, u ngjita maleve të mprehtë,
 Kur shkrepit dritë e kuqe mbi dëborë,
 Mëngjesi kish përzënë gjithë retë
 Mbi malet shekullorë...
 Në mal, një burrë i gjatë si më priti
 Atëherë kur në çetë e takova!
 Kutinë me cigare nuk ma qiti
 Dhe fjalë përmallimi nuk dëgjova.
 — Në qoftë se me ne kërkon të vish,
 Jatakun ti këtu e ke të shtruar,
 Në gjirin e vëllezërve të rrish,

Në shpellat e përrenjve të motuar!
Tregoni, djem, se ç'pasuri ne kemi,
Tregoni shokut dhomat dhe oborret.
Tregoni shokut shtretërit, ku flemë,
Tregoni shokut zjarret nën dëborë... —
Dhe shokët më treguan shpellën mbarë
Edhe një thes me bukë sjell ndër mend,
Që ndodhesh mes dy shkrepash dysh të
çarë;

S'e di pse ngula sytë në atë vend!...
...Kështu me çetën partizane shkova,
Hero unë kushedi dhe nuk kam qenë,
Po vendin tim e mbrojta dhe e çmova
Dhe mundet që dëshmor të kisha rënë!

VI.

S'mbaron rinia ime, ajo rrjedh
Dhe rruga larg si bir i saj më thërret:
Më thërret në gërxh, më thërret në bar e
gjeth,
Më thërret në fushë, fshat ose qytet...
Prapë në udhë dal,
Me vete torbën kam
Dhe batanijen lidhur me kujdes.
Ku jeni, miq, sërish mes jush sot jam!
O njerëzit e ndershëm,
Mirmëngjes,
Ju përshëndes, vëllezër, tungjatjeta!
Pranomëni dhe mua në kazermë!

XI.

E sollëm trenin,
 Udhën ne e shtruar.
 Sa keq, sa keq që s'erdhi nëna ime,
 Të shihte se ç'punuam e ç'ndërtuam!
 Dhe të dëgjonte shinat plot gjëmime!
 Të thosh e shkreta plakë: «Ç'paski bërë!
 Shtëpi me rrota ecin sërë-sërë!»

.....
 Dhe rruga shkon në mal e në luginë
 Dhe përsëri ajo diku më thërret
 Dhe përsëri një torbë kam mbi shpinë...
 ...Kjo udhë i ngjet poemës pa mbarim,
 Ajo s'ka fund,
 Ajo vrapon, vrapon...
 Dhe tok me të vazhdon tregimi im,
 Vazhdon,
 Vazhdon!...

DHJETË SY

*Dje dëbora e bjeshkëve gëlltiti
pesë kufitarë, që ishin nisur të
zinin qafën e Ali Çelës, ku mund
të kalonte armiku.*

Nga ditari i kufitarit

1.

Qëndro,
Gjeolog,
Lëre torbën tënde
Te ky obelisk pishe
Mbi përrua!
Ne me pëllëmbë
I njohim këto vende
Dhe frymën dehëse
Të pishave e duam.
E di ç'ka ndodhur
Dimrit mbi dëborë
Këtu, te kjo dëllinjë,
Te kjo pemë,
Kur unë e ti
Shënonim në fletore

Ndonjë shifër
Apo varg poeme,
Kur unë e ti
Në shtrat shikonim në ëndërr
Metale
Dhe heronj dyfekëlarë?
Këtu çapiteshin,
Mes mjegullës së dendur,
Pas njëri-tjetrit
Pesë kufitarë;
Këtu dëborën
Shtypnin dhjetë këmbë,
Këtu shikonin
Bjeshkët dhjetë sy,
Këtu lundronin
Pesë gjokse shkëmbi
Përmes furtune,
Erë e stuhi...

2.

Kush tha
Se iku
Koha e baladës?
Me varg balade
Mund t'i jap përgjigje.
Ish koha kur poetët rrinin natën
Dhe shkruanin se si ndër shtigje
Dëgjohej trok i kalit trak--ta-rak,
I vdekuri nga varri ishte ngritur,
Nën dritëzën e hënës shkonte larg

Dhe motrën e takonte të venitur...
Vërtet
Baladat
Si këto
Mbaruan,
Po koha
E baladave
Nuk humbi.
Trego,
Baladë,
Njerëzit që shkuan
Mes erës
Zemërake zhurmëplumbi!
... I pari ra
Nga kosa e furtunës,
Përmbi qerpik
U shkrinë flokë bore.
Shikoi
Mes ëndrrës
Nënë pranë Bunës,
Borigat
Edhe tokën prindërore.
Ç'të shihte tjetër?
S'kishte ai t'afërm,
As motra,
As vëllezër,
As baba.
I erdhi keq
Që nënën
Buzëplasur,
Të thinjur,

Pranë lumit Bunë e la.
 ... Detyra
 Gjithnjë është e vështirë,
 Nuk zgjidhet
 Pa mundim.
 Në shkollë
 Shpesh problemet
 Zgjidhte mirë,
 Po shpesh
 E mbushnin plot me hidhërim.
 Po ç'ish ky hidhërim
 Shkollor,
 Ky lot?
 Ai tani
 Po vdes i përmalluar.
 Eh, qafë e Ali Çelës,
 E mallkuar!
 — Eh, qafë e Ali Çelës,
 S'erdha dot!
 ... Lëviz të ftohtat buzë
 Në dëborë:
 — Detyrë! —
 Era grindet
 Rreth e qark,
 Të tjerët përmbi shpatulla
 E morën
 Dhe tetë këmbë
 Ecnin varg.

3.

Në bjeshkë
Rrinin hapur
Dhjetë sy:
Dy sy u mbyllën
Si agim mbi lumë.
Do thuash:
Ç'janë vetëm dy?
Dy sy,
Vëllezër,
Janë shumë!
Dy sy krijojnë një poemë,
Dy sy hartojnë një leksion,
Dy sy në tokë mbjellin pemë,
Dy sy ndërtojnë një balon,
Dy sy për nënën janë shumë,
Për të një botë e tërë janë...
Dy sy u mbyllën si agim mbi lumë,
Dy krahë
Mbi dëborë ranë...

4.

I dyti,
Që mbi shpatull
Mbante shokun,
Filloi të shihte
Yje mes shtrëngatës;
Shtrëngoi

Me njërën dorë ballin,
Kokën,
U vrenjt
Dhe ra
Mes mjegullës së natës,
Dhe ende mbante
Shokun përmbi shpinë:
«Ne
Mbetëm kufitarë
Të përjetshëm!»
Kaluan
Fjalët si një fëshfërimë
E gjetheve
Të maleve
Të atjeshme,
Dhe mbeti jetime një kitarë
Në dhomën e tij të vogël,
Mes hardhive,
Mbeti ajo që dikur
Ka qeshur e ka qarë,
E përkëdhelur prej gishtërinjve.
Tani s'do nxjerrë tinguj si atherë...
Mundet gishtat e një tjetri do të lozin
Me telat e saj të mjerë,
Mundet me pluhur të mbulohen
Dhe merimanga
Të lidhë tela të çrregullt të tjerë.
Por jo,
Ajo do tingëllojë prapë!
Unë, poeti,
Vetë do ta marr...

Blago

Derën e dhomës sate do ta hap,
Nga muri kitarën do ta zhvar
Dhe këngën e dashur
Me gishtat e mi do ta këndoj...
Por do këndoj edhe një këngë tjetër
Për gishtërinjtë e tu, ushtar,
Për gishtërinjtë e tu, që mbetën
Mbuluar nën dëborë në janar...

5.

Të tjerët ndoqën rrugën e përpjetë
Dhe fshesa-erë
Fshinte
Shenja...
Gjurmë...
Dhe katër sy
U mbyllën vrik përjetë,
Kur tatëpjetë
Ortiqet bënin zhurmë
Dhe asnjëri
S'e dinte
(Vëç të treve
Që ngjiteshin
E shtynin kraharorë)
Se lart,
Ndër pishat thinjë-thinjë,
Poshtë reve,
Dy veta
Frymën jepnin nën dëborë,

Dy veta
Balsamoste lart stuhia;
Dëbora, vdekja
Të tria të ftohta.
Atëherë unë e ti
Edhe komshia
Në klub
Përpiqim dominotë,
Atherë çuni im
Dhe yti flinin
Me buzëqeshje fëminore.
Dhe ëndrra
Për arinj
E lepuj shihnin,
Për mace
Dhe gogolë
Prej dëbore,
Dy veta balsamoste lart stuhia...
Atherë shoku im dhe yti,
Në minierë,
E linte turnin e tia
Dhe shkonte
Pinte çaj me erë,
Atherë në opera basi këndonte
Dhe mbushte zemrat
Plot me mallëngjim,
Atëherë sputniku
Kozmosit mbaronte
Të katërmijtën
rrotullim...

I treti, që u rrëzua, ish druvar,
 Prandaj në tinguj të sharrave u shndërrua;
 Iu duk sikur, i veshur si ushtar,
 Mes shokëve në pyje kish shkuar...
 Dhe pa borigën që iu thyen krahët,
 Se dhëmbët e sharrës e rrëzuan...
 Pështynë duart e mëdha druvarët
 Dhe drurin e shtrirë e qëlluan
 Dhe oshëtiu përroi,
 Ograja,
 Pylli
 Nga krismat e sëpatave të mprehta,
 Gjersa nga maja pishash doli ylli,
 Gjersa e nisi këngën gjoni fletësh
 Dhe zjarri lojti valle në lëndinë,
 Druvarët tregonin anekdota...
 Atij ende tingujt e sharrës i vijnë
 Në vesh gjithnjë,
 Gjithnjë më të forta;
 Këta tinguj nuk i ndahen,
 E hedhin ndër ëndrra
 E kujtime të largëta.
 I duket sikur pas zjarrit
 Këmisha i thahet
 Dhe i nxjerrin avull
 Çorapet e lagëta.
 Mes avullit e tingullit të sharrës
 I del fytyra e babait druvar;
 Tok me atë punoi dy vjet më parë,

Gjersa i erdhi letra për ushtar.
Djalosh,
E kush nga ne ka mbetur vallë
Pa qenë ushtar,
Pranë pushkës pa qenë?
Dhe vetë ne poetët
Në radhë
Me ushtarë,
Bujq,
Druvarë
Jemi vënë.
Ti u largove,
Shoku im,
Një vjeshtë
Ushtar diku në pyjet veriore,
Po sharra jote e rebeltë
Nuk ra në heshtje;
Atë të tjerët e morën në dorë...
Po dhe atje ku derdhte vrer thëllimi,
Mbështjellë me kapotën e ushtarit,
Të dukej sikur vinte tingëllimi
I sharrës shekullore të druvarit.

7.

Edhe i katërti u shtri si tre të tjerët...
E kush mund të mendonte
Se një ditë,
Një ditë në mëngjes të ftohtë,
Herët,

Një telegram i hidhur do të vinte
Dhe babës do t'i thoshte:
S'ke më djalë,
Dhe mua do më thoshte
S'ke më shok?
E pse më ngriu në gjuhën time fjala,
E pse m'u tha pështyma?
...Dhe shkoj tani në dhomën ku jetonte:
Një furçë dhëmbësh,
Një peshqir në gozhdë,
Pasqyra që shikohej kur pastronte
Fytyrën djaloshare në atë odë.
Sa herë vija këtu!
Sa herë zihesha me të,
Kur më tregonte vjershat në fletore!
Së pari zemërohej,
Pastaj nuk bënte zë,
Dëgjonte,
Ulte sytë e tij rinorë.
...Më duket
Sikur ende është gjallë,
Sikur i qetë rri në gjumë!
Mbi këtë shtrat, kur vinte nata,
I mbyllte sytë
E shihte ëndrra shumë.
O, pse ia shaja vjershat shokut tim?!
Kjo më mundon tani që s'është më.
Të dashura fletorka me vija të njohura,
Me faqe të mbushura një pas një,
Në tryezën e tij me mall po ju shoh!...
Megjithëqë s'jam sentimental,

Një lot
Më bie e faqen posi prush ma ngroh;
Diç dua të them,
Po s'e them dot...
Po shoku im,
Megjithëse ia shaja vjershat,
Mund të bëhej poet
Më i mirë se unë,
Dhe të këndonte vreshtat
E ngarkuara me rrush mbi lumë,
Të këndonte ullinjtë,
Që dega e kaltër
E tyre është simbol i paqes sot,
Të këndonte malet e larta,
Me kraharor thesarësh plot
Ai mund të këndonte!...
Pse lotët më bien?
Pse them: «mund të këndonte?»
Ai këndoi
Baladën më të bukur
Për atdheun,
Kur krahu i fortë i erës e mbuloi
Me jorganin e bardhë
Të bjeshkëve...

8.

... Dhe mbeti
Vetëm njëri
Nëpër bjeshkë.

Të tjerët, si ndër përralla,
Gur u bënë,
Përmbi fytyrat
Nxirë posi eshkë
Dëbora virgjëreshë
U ka rënë.
Dhe mbeti
Vetëm njëri!
Po s'u ndal,
Mbi katër shokë
Derdhi katër pika loti,
Dhe këmbët shtyu
Mes lisave në mal,
Ku egërsohej moti!...
Kaloi përmbri kolibeve
Që verës
Barinjtë i ndërtuan ndër lëndina
Dhe dimrit trashëgim ia lanë erës,
Që sjell edhe pështjell me trokëllima;
Kaloi përmbri...
kaloi, po mund të ndalej
Dhe mund t'i fshihej dimrit dhe detyrës.
E kush do merrte vesh
Se lart, në male,
Ai në kolibe kishte hyrë
Dhe me të vetmen shkrepëse
Q'i kish mbetur,
Një zjarr kish ndezur,
Ishte çlodhur?
Dhe kur furtuna bjeshkëve të ish tretur,
Të ndiqte rrugën?...

...Por i la pas kolibet ballëvrenjtur...

Te qafë e Ali Çelës erdh:

Shtrengoi automatikun

Dhe u ul

Si të ishte në llogore.

U mbështet

Nga djersë e vdekjes

Bërë qull:

— Këtej s'kalon njeri,
s'kalon!

O ti që vjedhurazi futesh,

Më dëgjon?

Dhe zëri u bashkuaj me një zhurmë

Ortiqesh nëpër bjeshkët

Plot llahtarë

Dhe era fryu

E mbushi gropa,

Gjurmë,

Kallkan e bëri kufitarë...

Po dora

Këmbëzën shtrengoi

Dhe, kur i ndali zemra,

Një krismë grykave

Kumboi...

Dhe mbet si karakoll i tmerrshëm

Me sy çelë.

Eh, qafë e Ali Çelës!

Ali Çelë!...

9.

Qëndro,
Gjeolog,
Lëre torbën tënde
Te ky obelisk pishe
Mbi përrua!
Ne me pëllëmbë
I njohim këto vende
Dhe frymën dehëse
Të pishave e duam...
Këtu dëborë e maleve të lartë,
E flakur nga tufani i tërbuar,
I mbylli dhjetë sy
Të zez, të kaltër,
I mbylli dhjetë sy të dashuruar.

BABALLARËT

1.

Në shpate ngjiti e nga shpatet zbrisni
Të hollë si kosore e jataganë,
Kutitë hapni e çibukët ndizni,
E gjunjët çlodhni,

baballarët tanë!

Ju shpiën udhët në ara e qytete
Dhe s'prehi kurrë

e s'rrini kurrë,

Kërkoni në tokë e kërkoni në jetë,

Goditni me çekan e mbillni grurë;

Dhe hapni libra e gazeta hapni

Dhe ulni mbi shkronja kokën;

Mendimin e shekujve mundohi ta kapni,

Mendimin e shekujve e mendimin e kohës.

Dhe shkronjat, të radhitura me mundim
si duaj,

Për tokën e për ju tregojnë-në letër,
Shkruar nga moshatarët tuaj e nga bijtë
tuaj,
Nga gjyshrit e stërgjyshrit e vjetër...

2.

Dhe shqetësohi shpesh për punën tonë
Tek kuvendoni parqeve,
lëmenjve.

Të bardhat koka tundni e mendoni:
«S'ua ha dot qeni shkopin qerratenjve!»
Mendimi juaj zgjatet edhe zgjatet
Nga kokrra e grurit,

gjer te qeveria;
Kapton luginat,
fushat edhe shpatet,
Nga lëmi i fshatit,

gjer te gjithësia...
Qëndroni festebardhë e mjekroshë
Në brigjet, ku godet një lumë i lashtë,
I lashtë, valëegër e thinjosh,
Më i lashtë

se me mijëra etër bashkë.
Dhe shihni si lag djersa jonë digën,
Dhe shihni si bie djersa nëpër valët,
Që futnin në kasolle tmerr e frikë,
Kur shfrynin si rrebesh me nëntë ballë.
Dhe thoni mengadalë:

«Të rinj kur qemë,

Për mjeshtër grazhdesh njiheshim nga lumi,
Po bijtë tanë grazhde-diga ngrenë,
Që lumin, si në djep, ta zërë gjumi;
Nga pisha nxirrim dritën në ato mote,
Nga uji nxjerrin dritën bijtë tanë!»
Dhe rrini bregut veshur me kilota,
Të hollë si kosore e jataganë,
Në qiell ngrini sytë tuaj të plakur
Dhe shihni

vija-brazda reaktivësh,
Që dridhen në agimin e përflakur,
Dhe ju kujtojnë shkronjat arabishte...
E thoni mengadalë:

«Të rinj kur qemë,
Në arabara hipnim e në qerre,
Po bijtë tanë poshtë e lënë dhenë
Dhe ngrihen sipër reve!
Atëherë krahë kishim ne të zinjte,
Po koha krahët na i kish prerë!»
Çibukët i përpiqni në shkëmbinjtë,
Duhan i fortë gurëve bie erë...

3.

Ju,
baballarë,
mendime tirrni, tirrni,
Ju,
baballarë,
natën s'keni gjumë,

Mendoni si ne vendin nikoqirim¹⁾

E thoni:

«Bijtë kanë andrralla shumë!»

Dhe vjen te ju me vrap zhurm' e turbinave

Vjen kollë e buldozerëve të hekurt,

Vjen gulç i mbytur i makinave

Vjen erë e kallzave të pjekur...

4.

Kjo zhurmë e erë pa gjumë ju lë natën,

Se hapin tonë ndiqni,

rrini pranë;

Të bardhat koka tundni buzë vatrës:

«Të fortë dolën bijtë tanë!»

Eh,

baballarë,

kjo vatër ne na polli,

Këta thëngjij të kuq na mbajtën nxehtë,

Ky lesh velenxash trupin na mbështolli,

Ky prag na nisi udhëve në jetë...

Në dejtë tanë gjaku juaj ecën

I nxehtë,

si në motet tuaj rinorë,

Kur vriteshit me plumb për të vërtetën

Në brazda e në male me dëborë.

A s'ishit ju ata që me Selamë

1.) Këtu në kuptimin: drejtojmë

U derdhët kur rënkonte Vlora jonë,
Nga grykat zutë topat italianë,
Rrëzuat me tre plumba një balonë?
A s'ishit ju ata që me Bajramnë
E shndrruat në legjendë Dragobinë?
Me gjoks i pritët plumbat dhe murlanë,
Me plagë e mbartët udhëve rininë?...

5.

Ne shpesh
në faqe malesh,
nëpër gurë,
Zbulojmë ndonjë top të heshtur
Me rrota të coptuara,
të murrme
Diku hendekut hedhur...
Dhe themi të mejtuar:
«Baballarët
I bënë të pushojnë këta topa,
Gatuar me çelik nga ustallarët,
Mësuar e stërvitur nga Evropa...»
Ne shpesh
mendohemi
nëpër muzera,
Tek shohim varur stendave të ndritshme
Nagantë,
jataganë
e malihera,
Të vjetër e me marka të çuditshme,

Dhe themi:

«Baballarët tanë i mbajtën,

Nga brezi nuk i hoqën kurrë

Dhe në llogore hasmëve u vajtën,

Kur s'patën plumba,

shtinë dhe me gurë!»

6.

Ne shpesh

mendojmë

e hidhemi në vite,

Kur ju mbi hasra edhe dru prej pishe

Ushtarët e revolucionit rritët,

Me thërrime buke e thërrime gjize,

Dhe ishim ne ata ushtarë-ëndrra

Që hapnim sytë në odat murenxira,

Që binin erë qepë e erë mendra,

Që binin erë hudhër e kumpira¹⁾...

Që hapnim sytë nën kabatë e lashta,

Përcjellë nëpër fyell e gërnetë

Nën trarë e çati me rrashta,

Që ngritën me mundime pleqtë.

Nuk fjetëm në krevate e në susta,

Siç flinin moshatarët tanë në botë,

1. patate

Dhe nënat sipër djepeve të ngushta
S'na varën kuklla,
po gjerdanë me lotë.
Me drutë e pyllit bëtë djepat tanë
Dhe plumba nëpër drutë e pyllit gjetët.
Mbi plumba,
futur në pelena,
qamë,
Mbi plumba,
ne,
fëmijët tuaj,
fjetëm!...

7.

Kështu na bëtë burra,
baballarë!
Ne qemë ushtarët e revolucionit,
Që me durim të fortë prej kopshtari
Guximin çast më çast ju na mëkonit.
E thoshit:

«Shtigje të mëdha do çajnë,
Të tjera nga të baballarëve!
Dhe ikëm nga shtëpitë partizanë,
Dhe ikëm larg pas komisarëve.

8.

Dhe morëm pas ëndrrat tuaja të mira,
Më të bukurat ëndrra shekullore
Për lirinë e për tokat e lira,

Për njeriun e për vatrat paqëtore,
Dhe i bashkuam me ëndrrën tonë të madhe.
Me ëndrrën që quhej komunizëm
Ju kuvendonit në ara e livadhe
Dhe ju dukej kjo fjalë e rëndë si qilizëm,
Po, kur armiqtë merrnin nëpër gojë
dhe fyenin ëndrrën tonë të shtrenjtë,
Para saj ju vinit gjokset si debojë,
Si para altarit të shenjtë.

9.

Në shpate ngjiti e nga shpatet zbritni,
Të hollë si kosore e jataganë,
Kutitë nxirrni e çibukët ndizni
Për bijtë mendjen vritni,

etërit tanë!...

Po ndodh që herë-herë ju prishet gjaku,
Kur ne ndonjë zakon të vjetër shkullim;
Ju heshtni me çibukë te oxhaku
E kokat nëpër tym duhani ulni,
Mëri u mbani mbesave të bukura,
Gishtërinjtë e thatë tundni rreptë,
Kur kthehen natën vonë faqeskuqura.
«Na bëkan dashuri me djemtë!»
Por kur ju del inati, lini mashat
Dhe mblidhi një nga një nëpër sofate,
Mendimet zgjatni larg

si brazdat,

Si shtigje nëpër mal e monopate:

«Eh,
ka lezet zakoni,
mor të urtë,
Na ndoqi pas zakoni nëpër mote,
Si kjo kuti me pak duhan të butë,
Si ky çibuk me pak duhan të fortë.
Kjo guna jonë ç'lohë e ç'shira hoqi!
Të ndahesh nga zakoni

s'qenke lehtë,
Ky djall çerep
të tillë brumë poqi
Nën këtë saç
të rëndë

e të nxehtë!...»

Po,
baballarë,

e keni të vështirë
T'ua vishni brrucën ligjeve të reja!
Po me zakonin s'ikte blozë e nxirë
Dhe s'ngrihej Azotiku

e Va-Deja!
Po me zakonin ëndrra jonë e bukur,
Që ju e mbrojtët para bajonetës,
Nuk kthehej në turbinë

e në bukë.
Nuk bëhej jetë...
Ju vetë ligjin e përgjakur prishët
Që kur ne dolëm malit partizanë;
Ju vetë ligjin e hakmarrjes grisët,
Kur bashkë ndiqnim laron dhe dushmanë;
Ashtu si heshti krisma e hakmarrjes,

Po heshtin pashkë e ramazanë,
Se rrugën tonë drita e ka larë,
Se baballarë e bij një zemër kanë...

10.

Mendimi juaj zgjatet

edhe zgjatet

Nga kokrra e grurit,

gjer te qeveria,

Kapton luginat,

fushat edhe shpatet,

Nga lëmi i fshatit,

gjer te gjithësia...

Dhe pranë radios mendjen rrini vritni:

«Si shkojnë baballarë e bij në botë?»

Në caqet,

ku i errët është agimi,

I ndan një akullnajë e ftohtë!

Bërtasin narkomanët:

«Etërit janë mykur,

Me ta në paqe ne,

modernët,

s'rrojmë;

Në pleqërinë e tyre janë zhytur

Dhe mes anakronizmave notojnë!»

Dhe poetucët vargje stisin,

vargje thurin

Dhe lëngje vargjesh derdhin mbi «të vjetrit»

Ndër kabaretë modë e «izma» mburrin,

Në restorant a kafene a klub,
Ne me përbuzje sytë i vetëtijmë
Dhe ndoshta mund të rrihemi me grusht;
Kërkënd s'lejojmë ne me ju të tallët,
O baballarët tanë,
Se ju mbi shpina mbajtët tërë hallet
Dhe Shqipërisë i dolët zot, me jataganë!
Dhe gjithçka e bukur e bujare
U ngrit mbi supet tuaj hekur,
Nga pesh' e kohës krrusur edhe vrrarë,
Nën saç të kohës thekur.

12.

U plakët,

baballarët tanë,

u plakët!

Ndonjë prej jush mbyll sytë ndaj të gdhirë
Dhe pranë vatrës prushin lë dhe flakën,
Çibukun dhe duhanin e papirë...
Dhe ne lexojmë, nëpër nekrologjitë,
Rrethuar me korniza, emrat tuaj
Dhe heshtim për një çast të trishtë
Mbi torno,

diga,

libra,

duaj...

I njohim mirë ata dy sy të urtë,
Mes katër vijave të zeza vënë,
Në një nekrologji të shkurtër,

Që këndin e gazetave ka zënë...
I njohim mirë!

Ashtu ju kemi parë
Në vatrat e shtëpive partizane,
Kur bukën dyzet copë e kemi ndarë,
Kur njëzet vetë hidhnim tre jorganë,
Kur vajin e fëmijëve të mitur
E digjnit në kutinë e vjetër,
Që oda të ish e pastër dhe e ndritur,
Që ne të shihnim sytë e njëri-tjetrit
A s'ishit ju

që në nëntor shtëpinë
E hapët edhe çelësat na dhatë,
Dhe lindëm ne te vatra juaj Partinë
Mbi një rrogoz e një minder të varfër?
A s'ishit ju që mbajtët Enver Hoxhën
Dhe rrobat bërë qull në mal ia thatë,
Opingat partizane, grisur shqotës,
Ia qepët kur rëndonte nata e gjatë,
Kur malet në stuhi e zulm gjëmonin
Marshimeve të dimrave mes borës,
Kur nën helmata të egra e përgjonin
Banditët e Berlinit e të Romës?
A s'ishit ju që shtigjeve brigadat
I nxorët nëpër breshër e furtunë
Në grykat e përrenjve e në shpatet,
Kur shkrepat nëpër plumba bënin zhurmë?
A s'ishit ju që vinit nëpër burgje
Dhe zemër neve,
bijve tuaj,
na jepnit

Dhe iknit shpirtcoptuar nëpër muzgje
Dhe tundnit kokat:

«Djema,
mos u epni!»

A s'ishit ju që bijtë kur iu vranë,
Dyfeqet stërgjyshore hodhët krahut,
Në feste vutë yjet partizanë,
Përgjysmë latë brazdën edhe vrahun?...
Ju njohim mirë:

Ashtu ju kemi parë
Të dashur,
kur ne zbritnim në lugina,
Dhe ju na përqaфонit,
baballarë,
Dhe xhepat na i mbushnit me mollçina...

13.

Dhe ne u bëmë baballarë
baballarë!

Dhe gjaku, i përcjellë nga epoka
Te bijtë, le të rrjedhë në damarë,
Që pulsën si çekan ta ndiej' toka!
E tillë qenka jeta:

valë-valë,
Në dhenë e lashtë baballarët vijnë
Me një mendim të brezave
në ballë.

Si lapidar i bardhë në kodrinë
Dhe ne na shqetësojnë bijtë tanë
Dhe shpesh për ta mendimet na trazojnë,
Se shekulli ka diell e tramundanë

Dhe s'është karametele koha jonë.
Në veshët tanë plumbat vërshëllen,
Ndaj erën e barutit

përmes shkrepave
Ne dimë ta nuhasim e ta ndiejmë
Në largësinë e treqind kilometrave:
Nga lartësi e majave alpine,
Ku bora s'e zhvesh gunën kurrë,
Gjer poshtë Konispolit, në luginë,
Ku krahët portokalli tund mbi grurë...
Dhe bijve tanë u themi ashpër:

«Kërkoni,
bij,
e ndeshuni në jetë

Dhe çani rrugë të mëdha
shpirtpastër,

Siç çanë baballarët tuaj të rreptë,
Dhe mos harroni kurrë baballarët,
Që maleve të ritë e tyre lanë,
Që qenë në revolucion ushtarë
Dhe erdhën me fitore në Tiranë...»

Paçka se ndonjëherë shajmë rëndë
Dikë nga bijtë tanë çamarrokë,
Ata me muskuj dhe me mendje
Më lart se etërit do ta ngrenë këtë tokë,
Se dheu i saj dhe uji i saj i kaltër,
Nën qiejt që gjëmojnë e ndritin,
Nga vatra gjer në vatër
Veç breza burrërorë
rritin...

14.

U plakët,
baballarët tanë,
u plakët,
I mbushët xhepa e torba plot me vite,
I përcëlluat gunat nëpër flakët,
I grisët tallaganet në syngjitë¹⁾
Dhe mbetët gjithnjë të hijshëm,
Bujarë e të çiltër si furtuna,
Me ballë të brazduar nga mendimet,
Me duar të lëruara nga puna.
Dhe shkojnë motet,
bën të sajën koha,
Ju plaki edhe kërrusi si kosorë,
Po para nesh ju ngrihi si epoka,
Fisnikë,
madhështorë!...

1. bajonetat

PËRMBAJTJA

I. VJERSHA

Sa i çuditshëm	5
Përralla e keqërve	9
Mbesës dhe maces	14
Ëndrra	15
Komisari	17
Dëshmori	20
Kënga partizane	21
Fshatarët	22
Tanku	24
Balada e notës	26
Shtëpia e vjetër në motin 1944	28
Babanë tënd e kisha shok	32
Maro Podgozhani	35
Bala, lopa ime	40
Zjarret	42
Në një shtyllë hekuri	45
Skuadra	47
Harabeli	49
Në udhëfim	50
Njëriu i tokës	53
Vjersha e parë	54

Vdiq një veteran	57
Lejleku	58
Patat e egra	60
Kau i bardhë	63
Çerdhet e zogjve në dimër	65
Qeni im i plakur	66
Lumi	67
Pleqtë e qytetit tim	69
Në shtëpi të vjetër	72
Valle labërishte	74
Mikpritja	76
Frashërit	78

II. FABULA

Kush nuk sheh veten	81
Ujku	82
Dhia dhe maçoku	84
Maçoku dhe minjtë e vegjël	85
Breshka dhe rallbani	86
Mullixhiu dhe pula	87
Dhelpra dhe deveja	88
Akrepi dhe bretkosa	89
Katër veta	90
E drejta dhe e shtrembra	92
Kungulli	93
Luani dhe miu	94
Koprraci	95
Gomari	96
Një përrallëz e vogël	97
Dy vëllezër dhe ujku	98